

SYSTEMAATTINEN KIRJALLISUUSKATSAUS

Kasvun tuki tuottaa systemaattisia kirjallisuuskatsauksia lapsille, nuorille ja lapsiperheille suunnatuista psykososiaalisista menetelmistä.

Lisätietoja arvioinnista verkkosivuilta kasvuntuki.fi.

Kokonaisarvio

4/5

kohtalainen dokumentoitu näyttö

ICDP – Kannustava vuorovaikutus -ohjelma (International Child Development Programme)

Universaali vanhemmuusohjelma vanhemmuus- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseksi (2. versio)

Tämä systemaattinen katsaus on Kannustava vuorovaikutus -ohjelman 2. arviointi. Menetelmä on arvioitu ensimmäisen kerran Kasvun tuki -tietolähteessä 23.6.2016.

TIIVISTELMÄ

Ilmiöt: Vanhemmuustaidot, vanhemman ja lapsen välinen suhde ja vuorovaikutus

Johdanto: Vanhemman ja lapsen välisellä suhteella ja vanhempien vanhemmuustaidoilla on keskeinen merkitys lapsen hyvinvoinnille ja kehitykselle. ICDP – Kannustava vuorovaikutus -ohjelma (*International Child Development Programme*) on kaikenikäisten lasten ja nuorten vanhemmille ja lasten hoivaajille suunnattu useimmiten ryhmämuotoisesti toteutettava ohjelma, jonka tarkoituksena on vahvistaa hyvää, positiivista vuorovaikutusta ja hoivanantajan sensitiivisyyttä ja kykyä kohdata lasta kunnioittaen sekä vahvistaa vanhemman itseluottamusta vanhempana, vaikuttaa myönteisesti vanhemman käsitykseen lapsesta ja tukea lapsen kuulluksi tuleamista.

Tutkimuskysymys: Onko Kannustava vuorovaikutus (ICDP) -ohjelmalla vaikuttavuutta 0–18-vuotiaiden lasten vanhempien vanhemmuustaitoihin ja vanhempi-lapsisuhteeseen suomalaisessa kontekstissa?

Aineisto ja menetelmät: Kirjallisuushaku tehtiin kartoitettaville kirjallisuuskatsauksille tyypillisellä Population, Concept, Context (PCC) -hakustrategialla kohdistuen kysymykseen: Mitä tutkimusta Kannustava vuorovaikutus (ICDP, *International Child Development Programme*) -ohjelmasta on tehty? Hakusanoina käytettiin: P = 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat, C = International Child Development Programme (Kannustava vuorovaikutus -ohjelma), C = Vanhemmuustaidot ja vanhempi-lapsisuhde. Ensisijaisena kiinnostuksen kohteena haussa olivat menetelmään liittyvät vaikuttavuustutkimukset, mutta mukaan otettiin kuitenkin myös muilla asetelmilla tehtyjä tutkimuksia. Systemaattinen haku kohdistui tietokantoihin MEDLINE, APA PsycInfo, CINAHL, ERIC, Web of Science ja Scopus, ja sitä täydennettiin manuaalisella haulla.

Tulokset: Kirjallisuushaun perusteella mukaan otettiin kahdeksan tutkimusta. Näistä kuusi oli pohjoismaisia vaikuttavuustutkimuksia, joihin menetelmän vaikuttavuuden arviointi perustui. Lisäksi mukana oli kaksi pohjoismaista implementointitutkimusta. Ohjelma ei perustu selkeään manuaaliin, joten sen kuvausta arvioitiin hyödyntäen eri lähteitä. Kohderyhmän, toteutuksen, vasteiden sekä ohjaajille suunnatun oppaan osalta ohjelman kuvaus arvioitiin nimekkeellä "kuvattu mutta ei riittävästi". Ohjelman kohdeilmio, tavoitteet, keinot, keskeiset elementit ja joustavuus, toteuttajat sekä ohjelman saajille suunnatut materiaalit oli sen sijaan kuvattu riittävästi. Ohjelma nojautuu moniin teorioihin, joiden kuvaus arvioitiin riittäväksi. Ohjelman vaikutusmekanismit perustuvat yleisesti hyväksytyihin ihmisten toimintaa selittäviin teorioihin. Tutkimuksissa ohjelmalla havaittiin olevan myönteisiä vaikutuksia osaan tarkastelluista vasteista. Ohjelmalla havaittiin olevan tilastollisesti merkitseviä myönteisiä vaikutuksia Brekken ja kollegojen (2023) artikkelissa luokiteltuihin päävasteisiin vanhempien minäpystyvyyteen ja emotionaaliseen sensitiivisyyteen – tunteita ohjaavan käyttäytymisen osalta – sekä heti ICDP-ohjelmaan osallistumisen jälkeen että seurannassa neljän kuukauden jälkeen. Vaikutukset olivat kooltaan pieniä neljän kuukauden seurantamittauksessa ($d = 0,20-0,23$, NNT (*Number-Needed-to-Treat*) = 7,69–8,93).

Kokonaisarvio: ICDP – Kannustava vuorovaikutus -ohjelmalla on kohtalainen dokumentoitu näyttö (4/5) suomalaisessa kontekstissa. Ohjelman implementointivalmius toteutui kuudessa osa-alueessa kymmenestä.

Ohjelmaa koskevat yksityiskohdat on tarkistettu ohjelmaa käyttävältä kentän ammattilaiselta ja menetelmän kotipesän ICDP Suomi ry:n edustajalta.

Kannustava vuorovaikutus -ohjelma

Kohderyhmä: 0–18-vuotiaiden lasten vanhemmat, myös lasta odottavat vanhemmat sekä kaikki ammattilaiset, jotka tekevät työtä lasten, nuorten ja perheiden kanssa

Toteutus: Ryhmämuotoinen ohjaus, myös yksilöohjaus

Ilmiön kuvaus ja menetelmän

tavoitteet: Ohjelman tavoitteena on edistää ja vahvistaa vanhemman (tai lapsen muun hoivaajan) ja lapsen välistä vuorovaikutusta vahvistamalla vanhemman sensitiivisyyttä havaita ja tunnistaa lapsen tarpeita ja aloitteita.

Vasteet: Suomalaisen kotipesän mukaan vasteet ovat vanhempien ilo ja vahvistunut sensitiivisyys lasta kohtaan, korkeampi tyytyväisyys vanhemmuuteensa ja itseluottamus omiin kykyihin, kasvatuskumppanuus, ammattilaisen tietoisuus vuorovaikutuksen laadun merkityksestä ja sensitiivisyyden periaatteiden juurruttamisesta työssään (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024).

Menetelmän kotipesä ja implementointi:

Menetelmän kotipesä Suomessa on ICDP Suomi ry.

JOHDANTO

Menetelmän tausta

Kannustava vuorovaikutus -ohjelma (*International Child Development Programme, ICDP*) on toimintaohjelma, jonka tarkoituksena on parantaa lapsen ja hoivaajan välistä vuorovaikutusta ja suhdetta työskentelemällä vanhempien tai lapsen muiden hoivaajien kanssa (Armstrong, 2020, s. 2) (jatkossa puhutaan 'vanhemmista'). Ohjelman kehittymistä on kuvattu pitkäkestoiseksi prosessiksi, jossa keskeisiä toimijoita olivat norjalaiset psykologit ja professorit Karsten Hundeide ja Henning Rye (Hundeide & Rye, [ei vuosilukua]; ICDP Suomi ry, [ei vuosilukua/a]). Kehitystyö ponnisti erityisesti ihmisoikeuksista, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) lapsen oikeuksien yleis-sopimuksesta sekä humanistisesta psykologiasta. ICDP International -organisaatio perustettiin vuonna 1991, mikä oli tärkeää muodollisen yhteistyön tekemiseksi kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten kanssa. (Hundeide & Rye, [ei vuosilukua].) Armstrongin (2020) mukaan ICDP-ohjelma on tavoittanut yli 60 maata.

”ICDP-ohjelman vahvuuksina voidaan pitää joustavuutta, universaalisuutta, kulttuurisensitiivisyyttä ja yhteisölähtöisyyttä.”

ICDP:tä toteutetaan vanhemmille joko ryhmäohjauksena, yksilöohjauksena tai näiden yhdistelmänä. Ohjausta voidaan järjestää esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja neuvoloiden yhteydessä. Toisaalta sen sovellusmahdollisuuksia kuvataan hyvin laajoiksi, ei välttämättä edes vain lapsiin liittyviksi. Sitä voidaan hyödyntää myös yksilötyöskentelyssä. (ICDP Suomi ry, [ei vuosilukua/a].) ICDP-ohjelmassa "sensitization, not intervention" viittaa siihen, että lasten auttamisessa tärkeintä on tukea heidän vanhempiaan ja herkistää nämä lapsen tarpeille sen sijaan, että puututtaisiin tai ohjeistettaisiin liiallisesti vanhemmuuden käytänteissä (ICDP, 2024a). Keskeistä on sensitiivisyys, jolla Hundeiden (2011/2017, s. 62) mukaan viitataan vanhemman oman herkkyuden vahvistamiseen niin, että tämä voi itsenäisesti omilla empaattisilla kyvyillään ja erilaisilla kokemuksillaan ymmärtää lastaan. ICDP-ohjelman vahvuuksina voidaan pitää joustavuutta, universaalisuutta, kulttuurisensitiivisyyttä ja yhteisölähtöisyyttä.

Menetelmän kuvaus

Kohderyhmä

Ohjelman ensisijainen kohderyhmä ovat lasta hoitavat aikuiset, kuten vanhemmat sekä koulujen, varhaiskasvatuksen ja lastensuojelulaitosten henkilökunta. Menetelmän sovellusalueiksi mainitaan kuitenkin myös esimerkiksi vanhustenpalvelut sekä yleisesti työpaikat työhyvinvoinnin ja johtajuuden kehittämiseksi. Ohjelman todetaan soveltuvan ”kaikkeen inhimilliseen kanssakäymiseen”. (ICDP Suomi ry, [ei vuosilukua/a].) Tässä katsauksessa tarkastellaan erityisesti vanhemmille suunnattuja ICDP-ryhmiä.

Toteutus

Ohjelma koostuu 8–12 viikoittaisesta kahden tunnin mittaisesta ryhmätapaamisesta ja seurannasta. Lapset saattavat olla joskus läsnä tapaamisissa, ja myös kodeissa voidaan vieraila. (Armstrong 2020, s. 2.) Tapaamisia ohjaavat koulutetut ohjaajat. Ohjelmassa tärkeässä osassa ovat kolme dialogia – tunnepohjainen dialogi, merkityksiä luova ja avartava dialogi sekä säätelevä dialogi – joihin sisältyy kahdeksan vuorovaikutusteemaa. Teemat pitävät sisällään keskeiset vuorovaikutuksen ominaisuudet, jotka ovat olennaisia lapsen kehityksen kannalta. (Hundeide, 2011/2017.) Ohjelma on joustava, ja ohjaajilla on varsin paljon vapautta tapaamisten toteuttamisessa.

Ilmiön kuvaus

Vanhemmudella on keskeinen rooli lapsen fyysisen, emotionaalisen ja sosiaalisen kehityksen kannalta. Koska vanhemmat ovat lapsen sosiaalisen ympäristön keskiössä heti lapsen syntymästä lähtien, vanhempien kasvatukseen ja vanhempi-lapsisuhteeseen on tärkeää panostaa (Landry ym., 2003; Sandler ym., 2011). Vanhemman lämpö, sitoutuneisuus ja vastaanottavaisuus ovat yhteydessä lapsen parempaan psyykkiseen hyvinvointiin (Rose ym., 2018), kun taas ankara kohtelu, loukkaaminen ja fyysinen rankaiseminen voivat lisätä riskiä lapsen ahdistukselle, masennukselle ja aggressiiviselle käytökselle (Avezum ym., 2023; Knerr ym., 2013; Pinquart, 2017; Rose ym., 2018; Wiggers & Paas, 2022). Lapsen kannalta suotuisaa on sellainen vanhemmuus, jossa vanhemmat asettavat selkeät rajat ja odotukset lapsen käyttäytymiselle mutta ovat samalla lämpimiä, tukea antavia, itsenäisyyden kannustavia ja avoimia vuorovaikutukselle (Nowak & Heinrichs, 2008; Rose ym., 2018; Ruiz-Hernández ym., 2019). Tällaisten vanhemmuustaitojen kautta kehittyvä myönteinen vanhempi-lapsisuhte (Sroufe, 2005). Monet tutkimukset ovat osoittaneet, että vanhemman ja lapsen välisen suhteen laatu on ratkaisevan tärkeää lapsen varhaiselle tunne-elämän kehitykselle ja sillä on myös terveyshyötyjä myöhemmällä iällä (Morgan ym., 2012; Richter, 2004).

”Ohjelman tavoitteena on tukea ja edistää vanhempien sekä perheiden parissa työskentelevien ammattihenkilöiden lapsinäkemystä, sensitiivisyyttä ja vuorovaikutustaitoja.”

Tieto vanhemmuuden ja lasten kehityksen välisestä suhteesta on johtanut erilaisten vanhemmuutta tukevien ohjelmien kehittämiseen. Vanhemmuustaito-ohjelmilla on todettu pitkäaikaisia yhteyksiä lapsen kehitykseen ja käyttäytymiseen, ja ne tarjoavat vanhemmille välineitä vahvistaa tietoa ja taitoja sekä opettavat keinoja toimia lapsen kanssa, vähentävät vanhemmuuteen liittyvää stressiä ja parantavat vanhemmuuden käytänteitä (Barlow & Coren, 2018; Sandler ym., 2011).

Menetelmän tavoitteet

Ohjelman tavoitteena on tukea ja edistää vanhempien sekä perheiden parissa työskentelevien ammattihenkilöiden lapsinäkemystä, sensitiivisyyttä ja vuorovaikutustaitoja. Ohjelman kansainvälisillä verkkosivuilla (ICDP, 2024b) sen tavoitteiksi mainitaan (vapaasti suomennettuna):

1. Vaikuttaa myönteisesti vanhemman kokemukseen lapsesta siten, että vanhempi voi samaistua lapseen, jakaa hänen tunteitaan, havaita lapsen olotiloja ja tarpeita sekä mukauttaa hoi- van antamista lapsen tarpeisiin ja aloitteisiin.
2. Vahvistaa vanhemman itseluottamusta.
3. Antaa lapselle tilaisuus tulla kuulluksi siten, että lasta kuun- nellaan ja lapselle vastataan, ja luoda yhteys merkitykselliselle vuoropuhelulle lapsen ja vanhemman välille.
4. Antaa lapselle mahdollisuus toteuttaa omia aloitteitaan tukien häntä tarvittaessa mutta ilman, että lapselta otetaan tilanteen hallintaa pois.
5. Edistää lapsen ja vanhemman välistä sensitiivistä tunneilmai- sua, joka voi vahvistaa emotionaalista, lapsen kehitystä tuke- vaa suhdetta lapsen ja vanhemman välillä.
6. Edistää lapsen ja vanhemman välistä rikasta ja innostavaa vuorovaikutusta, joka laajentaa ja ohjaa lapsen kokemuksia ja toimia suhteessa ympäröivään maailmaan.
7. Ottaa uudelleen käyttöön perinteisiä lastenkasvatuskäytäntöjä ja -arvoja, mukaan lukien lasten leikkikulttuuri, pelit, laulut ja yhteistoiminnalliset aktiviteetit.

Vasteet

Ohjelman kotipesän ilmoittamat ohjelman vasteet ovat vanhempien ilo ja vahvistunut sensitiivisyys lasta kohtaan, korkeampi tyytyväisyys vanhemmuuteensa sekä itseluottamus omiin kykyihin. Niin ikään vasteita ovat kasvatuskumppanuus, ammattilaisen tie- toisuus vuorovaikutuksen laadun merkityksestä ja sensitiivisyyden periaatteiden juurruttamisesta työssään. (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024.) Näiden vasteiden voidaan katsoa sisältyvän kattokäsitteisiin vanhemmuustaidot ja vanhempi-lapsisuhte. Kotipesä toteaa ICDP:n tuoneen hyötyä myös työyhteisöille ja antaneen moniammatillisille tiimeille yhteisen arvopohjan, käsitteistön ja lähestymistavan näiden kehittäessä toimintaansa (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024).

Keinot

ICDP on vanhemmille ja lapsen muille hoivaajille suunnattu pää- asiassa ryhmämuotoinen suhteellisen joustava ohjelma, jonka periaatteita voidaan käyttää myös yksilötyöskentelyssä (ICDP Suo- mi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Pedagogisesti ohjelmassa hyödynnetään muun muassa kokemusten jakamista ryhmäläisten kesken, kuvien analysoimista, palautteen antamista videoidusta vuorovaikutuksesta, valmiuksien vahvistamista ja tunnustuksen antamista sekä kotitehtäviä (Hundeide, 2011/2017, s. 89).

Keskeiset elementit ja joustavuus

Ohjelman tärkeimmät osa-alueet ovat Hundeiden (2011/2017, s. 7) mukaan:

1. Aikuisen käsitys lapsesta (lapsi yksilönä ja persoonana)
2. Kolme dialogia ja kahdeksan vuorovaikutusteemaa
3. Sensitiivisyyden vahvistamisen periaatteet

4. Toteuttamisperiaatteet (implementointi)
5. Soveltaminen

Ohjelmassa on tärkeää selvittää, millainen käsitys vanhemmalla on lapsesta ja pyrkii vaikuttamaan tähän käsitykseen. Lähtökoh- tia ovat muun muassa lapsen näkeminen yksilönä, empaattinen samaistuminen lapseen sekä lapsen määrittelemisen myönteisel- lä tavalla. (Hundeide 2011/2017, s. 10–14.) Kolmessa dialogissa ja kahdeksassa vuorovaikutusteemassa on kyse sellaisista vuorovai- kutuksen ominaisuuksista, joita pidetään lapsen koko kehityksen kannalta ratkaisevina (mts. 26). Ensimmäinen dialogi on tunne- pohjainen dialogi. Tähän liittyy neljä vuorovaikutusteemaa, jotka kytkeytyvät lapsesta pitämisen osoittamiseen, lapsen aloitteiden seuraamiseen, läheisen vuoropuhelun ylläpitämiseen sekä kannus- tamiseen ja tunnustuksen antamiseen. Toiseen, merkityksiä luo- vaan ja avartavaan dialogiin, puolestaan liittyy lapsen auttaminen keskittymään yhteiseen huomion kohteeseen, merkitysten luomi- nen lapsen kokemukselle sekä näiden kokemusten laajentaminen, selittäminen ja rikastuttaminen. Kolmanteen dialogiin eli säätele- vään dialogiin yhteydessä oleva vuorovaikutusteema jakautuu nel- jään alateemaan: asioiden askel askeleelta suunnitteleminen, sopi- van tuen antaminen, tuttujen tilanteiden ja rutiinien käyttäminen säätelyn tukena sekä rajojen sääteleminen myönteisellä tavalla. (Hundeide, 2011/2017, s. 28.)

Sensitiivisyyttä ohjelmassa pyritään vahvistamaan luomalla positiivinen ja luottamuksellinen suhde vanhempaan, tukemalla myönteistä käsitystä lapsesta sekä aktivoimalla osallistujien omaa vuorovaikutusta ohjelman vuorovaikutusteemojen mukaisesti. Niin ikään tähän osa-alueeseen kuuluu vanhemman jo olemassa ole- van osaamisen tunnistaminen ja vahvistaminen, sanallistaminen ja ohjaaminen, kokemusten jakaminen ryhmässä sekä asioiden välittäminen henkilökohtaisella ja eläytyvällä tavalla. (Hundeide, 2011/2017, s. 73.)

Ohjelman implementoinnin katsotaan edellyttävän paikallisten viranomaisten ja auktoriteettien tukea, reunaehtoihin liittyvää liik- kumavaraa sekä osallistujien motivoituneisuutta. Olennaisia ovat toteuttamissuunnitelman laatiminen, toteuttamistavan laatu ja in- tensiteetti kuten myös seurannan toteuttaminen, itsearviointi sekä sisäänrakennettu kannustinjärjestelmä. (Hundeide, 2011/2017, s. 75–78.) Viimeinen osa-alue, soveltaminen, kiinnittää huomiota sii- hen, että ohjelmaa voidaan soveltaa eri kohderyhmille siten, että ohjelman peruseriaatteita kuitenkin noudatetaan (Hundeide, 2011/2017, s. 8).

Ohjaajat

Kun ohjelmaa sovelletaan lapsiin, nuoriin ja vanhemmuuteen liitty- vässä kontekstissa, ohjaajat ovat lapsia, nuoria ja perheitä työssään kohtaavia ammattilaisia, jotka ovat suorittaneet ohjelman ohjaaja- koulutuksen (Taso 1 + Taso 2). Ruotsissa ja Norjassa on kokemusta erillisen ohjaajakoulutuksen järjestämisestä sovellettaessa ohjel- maa vanhustenhuoltoon. (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 13.5.2024.)

Ohjaajien koulutus

Ohjaajien koulutuksella ei ole virallista sertifiointiohjelmaa, mutta esimerkiksi Pohjoismaissa ICDP-Nordenin hallitus käy toistuvasti keskustelua koulutusten sisällöistä (ICDP Suomi ry, kirjallinen tie-

donanto 1.4.2024). Kansainvälinen ICDP:n koulutus koostuu kahdesta tasosta, mutta muun muassa Suomessa koulutus on kolmitasoinen. Taso 1 sisältää Suomessa ohjelman sisältöön, arvopohjaan ja teoreettiseen perustaan tutustumista. Siihen voivat osallistua kaikki aiheesta kiinnostuneet henkilöt, jotka kohtaavat työssään lapsia ja nuoria. Taso 2 on ohjaajakoulutus, jolle osallistuminen edellyttää suoritusta Tasosta 1. (ICDP Suomi ry, [ei vuosilukua/b]; kirjallinen tiedonanto 1.4.2024.) Tason 1 ja Tason 2 koulutusten yhteiskesto on kahdeksan päivää, joiden lisäksi osallistujat tutustuvat kirjallisuuspakettiin ja tekevät kotitehtäviä. Koulutukset suoritetaan noin vuoden aikana. (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024; 13.5.2024.)

Suomessa on toteutettu kaksi kertaa suomenkielinen kouluttajakoulutus (Taso 3). Osa Suomessa toimivista kouluttajista on käynyt kouluttajakoulutuksessa Ruotsissa. (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024.)

Opas ohjaajille

Ohjaajille ei ole käsikirjaa, jossa kerrottaisiin tarkasti esimerkiksi, mitä kussakin tapaamisessa tulee käsitellä ja kuinka tämä tehdään (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Heidän käytettävissään on kuitenkin erilaista oppaita, joissa kuvataan ohjelman osatekijöitä sekä annetaan esimerkkejä ja ideoita (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Suomeksi on ilmestynyt käännösteos ”Kannustava vuorovaikutus käytännössä. ICDP-ohjelman toteutus” (Hundeide 2011/2017).

Materiaalit menetelmän saajille

Ohjelmaan liittyy erilaisia ohjelman kohderyhmille suunnattuja aineistoja, muun muassa opasvihkoja (ks. esim. ICDP Suomi ry, [ei vuosilukua/b]).

Menetelmän teoreettinen perusta

ICDP-ohjelman kehittämisessä on ammennettu ideoita monista lapsen kehitystä, oppimista sekä lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta oppimisprosesseissa tarkastelevista teorioista. Suomenkielisellä ICDP-sivustolla ohjelman pääteorioina listataan kiintymyssuhdeteoria, moderni kehityspsykologia, tutkiva oppiminen ja lähikehityksen vyöhyke sekä affektiteoria (ICDP Suomi ry, [ei vuosilukua/b]). Kansainvälisellä ICDP-sivustolla esille nostetut ohjelman teoreettiset juuret sisältävät yleisesti kehityspsykologian, Pnina Kleinin ja tämän Ruven Feuersteinin ohjatun oppimiskokemuksen teoriaan (*the mediated learning experience*, MLE) pohjautuvan vanhemmuusohjelman, alankomaalaistaustaisen Orion Groupin terapeuttisen työn, varhaista kommunikaatiota koskevan tutkimuksen sekä Lev Vygotskyn ja tämän seuraajien ideat (ICDP, 2024c). Ruotsin ICDP-sivustolla keskeisinä teoreettisina lähtökohtina mainituiksi tulevat moderni kehityspsykologia, (socio)kulttuurinen psykologia sekä neuroaffektiivinen teoria (ICDP Sverige, 2024). ICDP:n yhteydessä on nostettu esille myös positiivinen psykologia (ICDP, 2024d).

Kustannukset

Ohjelmassa ei ole lisenssimaksuja. Organisaatioissa, jossa on omia ohjaajia tai kouluttajia, ohjelman toteuttamisen kustannukset liittyvät lähinnä työajan käyttöön. Materiaalikustannukset riippuvat

siitä, kuinka paljon ohjaajat käyttävät osallistujien kanssa valmiita aineistoja. ICDP Suomi ry:n toteuttamat ammattilaisten koulutukset ovat maksullisia, mutta omilla organisaatioissaan työajallaan toimivat henkilöt kouluttavat ja ohjaavat maksutta. (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024.)

Tutkimuskysymys

Onko Kannustava vuorovaikutus (ICDP) -ohjelmalla vaikuttavuutta 0–18-vuotiaiden lasten vanhempien vanhemmuustaitoihin ja vanhempi-lapsisuhteeseen suomalaisessa kontekstissa?

AINEISTO JA MENETELMÄT

Kirjallisuushakua ohjasi kysymys: Mitä tutkimusta Kannustava vuorovaikutus -ohjelmasta (International Child Development Programme, ICDP) on tehty?

Hakustrategia ja tiedonlähteet

Hakustrategian muodostamisessa käytettiin kartoitettaville kirjallisuuskatsauksille tyypillistä Population, Concept, Context (PCC) -strategiaa (Peters ym., 2020), jossa:

P = 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat
C = International Child Development Programme
(Kannustava vuorovaikutus -ohjelma)
C = Vanhemmuustaidot ja vanhempi-lapsisuhte

Kiinnostuksen kohteena ovat ensisijaisesti vaikuttavuustutkimukset, joiden tuloksissa on raportoitu muuttujia vanhemmuustaitoihin liittyen. Mukaan otetaan kuitenkin myös muilla asetelmilla tehtyjä tutkimuksia kuin vaikuttavuustutkimuksia, minkä vuoksi hakustrategia on PCC:n mukainen.

Kirjallisuushaku toteutettiin 5.6.2023 systemaattisena hakuna seuraaviin tietokantoihin: MEDLINE, APA PsycInfo, CINAHL, ERIC, Scopus ja Web of Science. Sitä täydennettiin manuaalisella haulla. Hakustrategia on nähtävissä liitteessä 1. Hakusanat muodostettiin PCC-strategian mukaisesti yhdistäen kaksi PCC:n osa-alueetta: 1) Population = 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat ja 2) Concept = International Child Development Programme (Kannustava vuorovaikutus -ohjelma). Menetelmästä ei ole käytössä muita nimiä kotipesän konsultoinnin perusteella. Kirjallisuushaku toistettiin 16.4.2024, jolloin haku rajattiin edellisen haun jälkeiseen ajanjaksoon.

Ennalta määritetyt mukaanottokriteerit tutkimuksille:

- Tutkimus on vertaisarvioitu.
- Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat.
- Kannustava vuorovaikutus -ohjelman vaikuttavuutta, implementointia, tyytyväisyyttä, toteutettavuutta, toistotarkkuutta tai kustannusvaikuttavuutta on tutkittu.
- Vaikuttavuustutkimus on tehty korkean tulotason maissa (ml. Suomi ja Pohjoismaat).
- Implementointitutkimus on tehty Pohjoismaissa (ml. Suomi).
- Muut tutkimukset on tehty Suomessa.

Ennalta määritetyt poissulkukriteerit tutkimuksille:

- Tutkimus on vertaisarvioimaton (esim. pääkirjoitukset ja kommentaarit).
- Tutkimuksen kohderyhmänä on muu kuin 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat.
- Vaikuttavuustutkimus on tehty muualla kuin korkean tulotason maissa.
- Implementointitutkimus on tehty muualla kuin Pohjoismaissa.
- Muut tutkimukset on tehty muualla kuin Suomessa.

Tutkimusten valinta

Liitteen 1 mukaisella hakustrategialla saatiin yhteensä 128 viitettä. Lisäksi muuta kautta löytyneitä viitteitä oli 1. Kaksoiskappaleiden (n = 50) poiston jälkeen jäljelle jäi 79 viitettä. Kasvun tuen arvioinnin asiantuntija kävi läpi viitteiden otsikot ja abstraktit. Otsikko- ja abstraktitason läpikäynnin jälkeen kokotekstivaiheen tarkasteluun jäi 23 (= 22 + 1) viitettä. Viitteiden otsikot ja tiivistelmät läpikäynyt tutkija ja toinen tutkija kävivät viitteet läpi kokonaisuudessaan itsenäisesti. Ristiriitatilanteet ratkaistiin keskustelemalla. Tutkimusten valinta on kuvattu vuokaaviossa (Kuvio 1). Tutkimusten valinta toteutettiin ennalta määritettyjen mukaanotto- ja poissulkukriteerien perusteella Covidence-ohjelmassa.

Tutkimusten jaottelu

Systemaattiseen katsaukseen valitut tutkimukset jaoteltiin kahteen luokkaan (tarkemmin liitteessä 3):

- 1) menetelmän kokonaisarvioon vaikuttavat tutkimukset:
 - suomalaiset ja pohjoismaiset vaikuttavuustutkimukset
 - suomalaiset implementointitutkimukset
- 2) laadullisesti tarkasteltavat tutkimukset, jotka eivät vaikuta menetelmän kokonaisarvioon:
 - muut kuin pohjoismaiset korkean tulotason maiden vaikuttavuustutkimukset
 - muut kuin suomalaiset pohjoismaiset implementointitutkimukset
 - suomalaiset muut kuin vaikuttavuus- ja implementointitutkimukset eli tyytyväisyys-, toteutettavuus-, toistotarkkuus- tai kustannusvaikuttavuustutkimukset.

Suomalaiset ja pohjoismaiset vaikuttavuustutkimukset

Kirjallisuushaussa löytyi kuusi pohjoismaista vaikuttavuustutkimusta (Brekke ym., 2023; Clucas ym., 2014; Sherr ym., 2014; Skar ym., 2014a; Skar ym., 2014b; Skar ym., 2015). Näistä viisi artikkelia on kirjoittanut sama tutkijaryhmä: Claudine Clucas, Lorraine Sherr, Ane-Marthe Solheim Skar ja Stephen von Tetzchner (Clucas ym., 2014; Sherr ym., 2014; Skar ym., 2014a; Skar ym., 2014b; Skar ym., 2015). Kyseisissä artikkeleissa aineistoina on käytetty samana ajan-kohtana (10.2008–3.2010) kerättyjä aineistoja. Yhden artikkelin kirjoittajissa on mukana ohjelman toinen kehittäjä Karsten Hundeide (Sherr ym., 2014). Hänen osaltaan artikkeli julkaistiin postuumisti. Tutkimuksia ei ollut esirekisteröity Brekken ja kollegojen (2023) tutkimusta lukuun ottamatta (Clinicaltrials.gov: NCT03040895). Protokolla-artikkeleita tutkimuksista ei kirjallisuushaussa löytynyt.

”Kirjallisuushaussa löytyi kuusi pohjoismaista vaikuttavuustutkimusta.”

Taulukossa 1 on kuvattu tutkimusten keskeiset koontiedot. Edellä mainittujen tutkimusten lisäksi ICDP:n vaikuttavuutta on käsitelty muun muassa raportissa Evaluation of the Parental Guidance Programme Based on the International Child Development Programme (Sherr ym., 2011). Julkaisu on useisiin tässä systemaattisessa katsauksessa arvioitaviin vaikuttavuustutkimuksiin kytkeytyvä alustava vertaisarvioimaton raportti, jonka tulokset ovat lähinnä kuvailevia. Tätä raporttia ei arvioida nyt käsillä olevassa katsauksessa.

Suomalaiset implementointitutkimukset

Kirjallisuushaussa ei löytynyt suomalaisia implementointitutkimuksia.

Tietokannat

Kirjallisuushaun lisäksi tehtiin haku eräisiin psykososiaalisten menetelmien vaikuttavuutta arvioiviin tietokantoihin. Haetut tietokannat olivat ruotsalainen Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), norjalainen Ungsinn ja tanskalainen Vidensportalen sekä yhdysvaltalaiset Blueprints for Healthy Youth Development ja California Evidence-Based Clearinghouse for Child Welfare (CEBC). ICDP on arvioitu vuonna 2017 lapsille ja nuorille suunnattuja mielenterveyteen liittyviä menetelmiä arvioivassa norjalaisessa Ungsinn-tietokannassa ja vuonna 2019 sosiaalialan menetelmiä arvioivassa tanskalaisessa Vidensportalen-tietokannassa.

TULOKSET

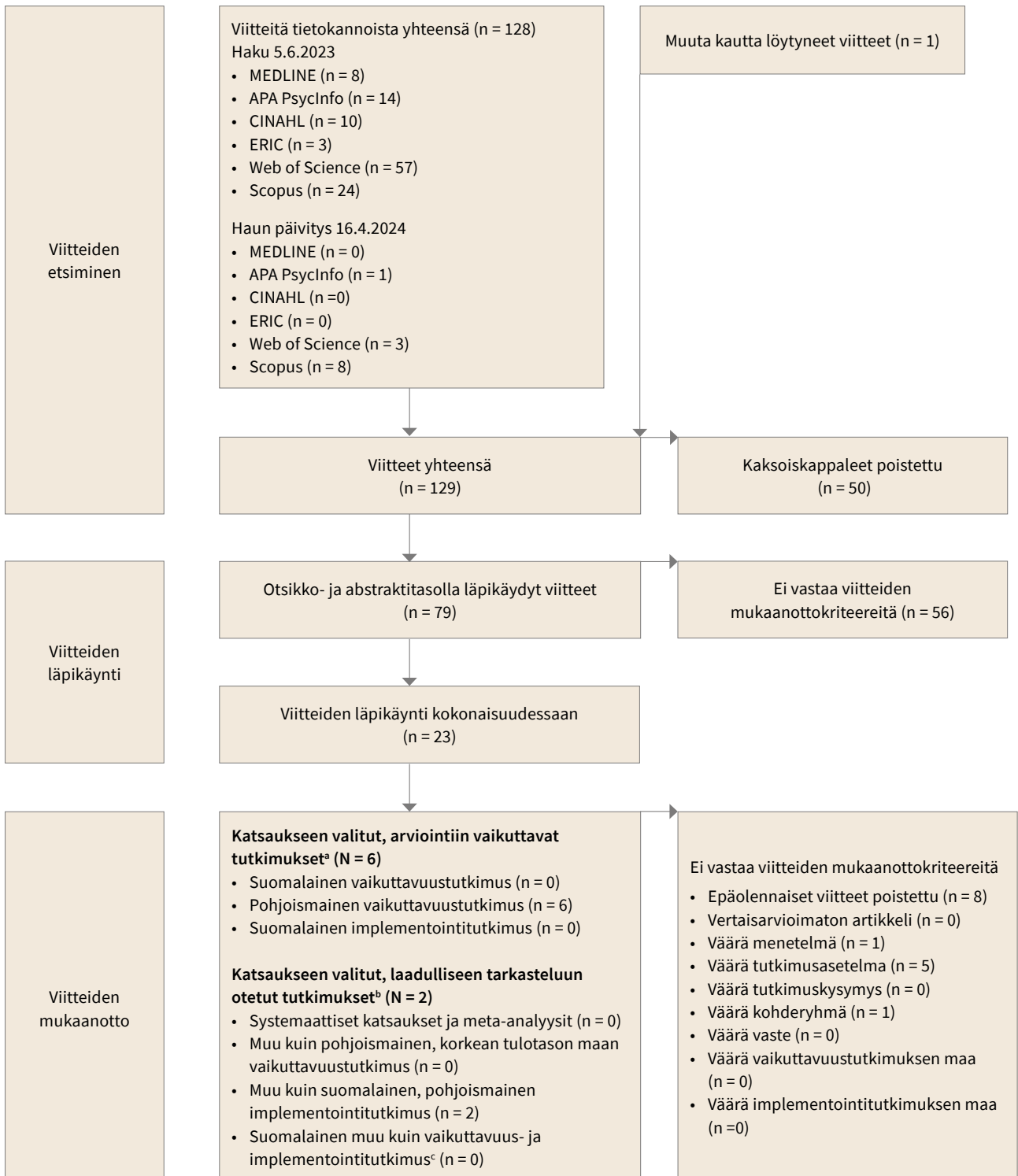
Kuvauksen arviointi

Taulukko 2 sisältää arvion menetelmän kuvauksesta. Moneen ulottuvuuteen liittyen ohjelmaa kuvataan hieman eri tavoin eri lähteissä, mikä heijastelee ohjelman joustavaa luonnetta. Toisaalta tämä saattaa vaikeuttaa ohjelman toteuttamista ja kokonaiskuvan saamista siitä. Ohjelman kohderyhmä on hyvin laaja ja kattaa yleisesti vanhemmat ja muut lapsen hoivaajat sisältäen lapsia, nuoria ja perheitä työssään kohtaavat henkilöt. Kohderyhmää laajentavat entisestään toteamukset siitä, että ohjelmaa on toteutettu myös palveluissa, jotka eivät liity lapsiin tai lapsiperheisiin. Ohjelma itsessään on toisaalta laadittu ajatellen ennen kaikkea lapsuutta ja nuoruutta elämänvaiheina, mikä herättää kysymyksen, tulisiko kohderyhmän rajausta tarkentaa. Ohjelman toteutus ei perustu tarkkaan manuaaliin, vaan ohjaajille suunnatut aineistot ovat luonteeltaan enemmän ideoita ja virikemateriaalia sisältäviä. Ohjelmaan kytkeytyvät ilmiöt ja tavoitteet ovat melko helposti löydettävissä ohjelman kuvauksista, tosin näissä on pientä vaihtelua tekstistä riippuen. Ohjelmaa koskevissa kuvauksissa ei usein tuoda esille varsinaisesti vasteita, joskin esimerkiksi ohjelman suomalainen kotipesä on esittänyt listan ohjelman vasteista (ks. yllä; ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Päävastetta ja toissijaisia vasteita ei tässä listauksessa ole eritelty. Ohjelman keinoista – liittyen muun muassa ohjelman pedagogisiin lähtökohtiin – on saatavilla varsin paljon aineistoa. Ohjelman toteuttajille on olemassa oppailla, mutta, kuten edellä on todettu, näiden tarkoituksena ei ole tarjota tarkkoja ohjeita siihen, kuinka esimerkiksi eri tapaamiskerrat tulisi toteuttaa.

KUVIO 1.

Vuokaavio (Page ym., 2021) ICDP – Kannustava vuorovaikutus -ohjelman systemaattisen kirjallisuushaun viitteiden valinnasta

^aArviointiin valitut tutkimukset vaikuttavat ohjelman kokonaisarvioon.

^bLaadulliseen tarkasteluun valitut tutkimukset eivät vaikuta ohjelman kokonaisarvioon.

^cMuilla kuin vaikuttavuus- ja implementointitutkimuksilla tarkoitetaan esimerkiksi tyytyväisyys- tai kustannusvaikuttavuustutkimuksia.

TAULUKKO 1.

ICDP – Kannustava vuorovaikutus -ohjelman arviointiin vaikuttavien pohjoismaisten vaikuttavuustutkimusten koontitaulukko

Tutkimus*	Artikkeli	Tarkoitus	Tutkimusasetelma	Havaintoyksikkö ja otoskoko tutkimuksen alussa	Mittausajankohta
Pohjoismaiset vaikuttavuustutkimukset					
Kahden ICDP-ohjelmaan osallistuneen ryhmän vertailu					
Norjalainen tutkimus	Clucas ym., 2014	Vertailu menetelmään osallistuneiden vanhempien välillä: äidit vs. isät	Kahta ryhmää vertaileva asetelma	Vanhemmat, jotka täyttivät 1. kyselyn (2. kyselyn) – 202 (105) äitiä – 64 (36) isää – 3 (0) ei ilmoittanut sukupuoltaan	– Vanhempien perustasomittaus ryhmätapaamisen 1. kerralla – Seurantamittaus joko heti tai postitse viimeisen ryhmä tapaamisen jälkeen Aineistonkeruu toteutettiin 10.2008–3.2010.
Norjalainen tutkimus	Skar ym., 2014a	Vertailu menetelmään osallistuneiden kahden isäryhmän välillä: vankilassa olevat isät vs. isät, jotka eivät olleet vankilassa	Kahta ryhmää vertaileva asetelma Lisäksi 20 vankilassa olevan isän puoli-strukturoidut haastattelut	Isät ICDP-ryhmissä (täyttivät 1. kyselyn; 2. kyselyn) – vankilassa, 87 (63; 25) – ei vankilassa, 134 (66; 36)	– Perustasomittaus ennen menetelmän alkua – Jälkeen-mittaus menetelmän päättymisen jälkeen Aineistonkeruu toteutettiin 10.2008–3.2010.
Norjalainen tutkimus	Skar ym., 2014b	Vertailu erikielisiin ICDP-ryhmiin Norjassa osallistuneiden äitien välillä: urdunkielisiin ryhmiin osallistuneet äidit vs. norjankielisiin ryhmiin osallistuneet äidit	Kahta ryhmää vertaileva asetelma Lisäksi 12 urdunkielisiin ryhmiin ja kahdeksan norjankielisiin ryhmiin osallistuneiden äitien haastattelut	Norjassa asuvat äidit, jotka täyttivät 1. kyselyn (2. kyselyn) – urdunkielisiin ICDP-ryhmiin osallistuneet, 69 (29) – Norjankielisiin ICDP-ryhmiin osallistuneet, 201 (105)	– Perustasomittaus ennen menetelmän alkua – Jälkeen-mittaus menetelmän päättymisen jälkeen Aineistonkeruu toteutettiin 10.2008–3.2010.
Kvasikokeelliset tutkimukset					
Norjalainen tutkimus	Sherr ym., 2014	Vertailu koe- ja vertailuryhmien välillä	Kvasikokeellinen asetelma	Vanhemmat, jotka täyttivät 1. kyselyn (2. kyselyn) – koeryhmä, 269 (141) – vertailuryhmä, 157 (79)	– Perustasomittaus *1. ryhmätapaamisessa (koeryhmä) * Suostumuksenannon yhteydessä (vertailuryhmä) – Jälkeen-mittaus * Viimeisessä ryhmätapaamisessa tai postitse (koeryhmä) * yhtä pitkän ajan jälkeen kuin koeryhmä (vertailuryhmä) Rekrytointi ja aineistonkeruu toteutettiin 10.2008–3.2010.
Norjalainen tutkimus	Skar ym., 2015	Tutkia ohjelman pitkän ajan vaikutuksia: muutoksia vanhemmissa, vanhempi-lapsisuhteessa ja lapsessa	Kvasikokeellinen asetelma	Vanhemmat, jotka täyttivät 1. ja 2. kyselyn (3. kyselyn) – koeryhmä, 141 (79) – vertailuryhmä, 79 (62)	– Perustasomittaus ryhmätapaamisen 1. kerralla – Jälkeen-mittaus – Seurantamittaus 6–12 kk menetelmän päättymisen jälkeen Rekrytointi ja aineistonkeruu toteutettiin 10.2008–3.2010.
Satunnaistetut vertailukokeet					
Norjalainen tutkimus	Brekke ym., 2023 ^a	Tutkia ohjelman vaikutuksia: muutoksia vanhemmissa, vanhempi-lapsisuhteessa ja lapsessa	Satunnaistettu vertailukoe	Vanhemmat (N = 666) – koeryhmä, 327 – vertailuryhmä, 339	– Perustasomittaus ennen satunnaistamista – Jälkeen-mittaus * menetelmän päättymisen jälkeen (koeryhmä) * 10 viikon mittaus (vertailuryhmä) – 4 kk:n seurantamittaus Rekrytointi toteutettiin 1.2017–3.2021 ja aineistonkeruu päättyi 5.2021.

*Tutkimuksista ei ole tehty protokolla-artikkeleita ^a tutkimus rekisteröity NCT03040895 Clinicaltrials.gov

TAULUKKO 2.

ICDP – Kannustavan vuorovaikutus -ohjelman kuvauksen arviointitaulukko

Menetelmän kuvauksen ulottuvuudet	Ei kuvattu lainkaan	Kuvattu, mutta ei riittävästi	Kuvattu riittävästi
1. Kohderyhmä (P)*		x	
2. Toteutus (I)*		x	
3. Ilmiön kuvaus ja menetelmän tavoitteet (C)*			x
4. Päävaste (O)*		x	
5. Toissijaiset vasteet (O)*		x	
6. Keinot			x
7. Opas toteuttajille		x	
8. Keskeiset elementit ja joustavuus			x
9. Toteuttajat			x
10. Materiaalit menetelmän saajille			x

* PICO-menetelmä, jossa P = kohderyhmä (*population*), I = menetelmä (*intervention*), C = vertailuryhmä (*comparison*) ja O = vaste (*outcomes*) (Davies, 2011).

Ohjelman keskeiset elementit on kuvattu varsin kattavasti korostaen toisaalta ohjelman joustavuutta. Toteuttajat on kuvattu selkeästi ainakin konteksteissa, jotka liittyvät lapsiin ja nuoriin. Menetelmän saajille on olemassa erilaisia materiaaleja.

Teoreettisen perustan arviointi

Taulukko 3. sisältää Kannustava vuorovaikutus -ohjelman teoreettisen perustan arvioinnin. Ohjelman taustateorioina tuodaan esille useita teorioita. Siitä, miten mikäkin teoria on vaikuttanut ohjelmaan, on vaikeaa muodostaa tarkkaa kuvaa. Yleisesti ottaen menetelmällä voidaan kuitenkin todeta olevan teoreettinen perusta, joka on kuvattu riittävällä tasolla. Ymmärrys menetelmän vaikutusmekanismeista perustuu yleisesti hyväksytyihin käsityksiin ihmisten toiminnasta ja lasten kehityksestä.

TAULUKKO 3.

ICDP – Kannustavan vuorovaikutus -ohjelman teoreettisen perustan arviointitaulukko

Väite	Vastaus
1. Menetelmällä on teoreettinen perusta ja se on kuvattu riittävällä tasolla	☐ Ei ☒ Kyllä
2. Menetelmän vaikutusmekanismit (vasteisiin) perustuvat yleiseen ihmisten käyttäytymistä tai toimintaa selittävään yleisesti hyväksytyyn teoriaan tai malliin	☐ Ei ☒ Kyllä

Vaikuttavuuden arviointi

Vaikuttavuustutkimusten laatua on arvioitu viiden osa-alueen mukaan asteikolla heikosta erittäin hyvään. Kaksi kirjoittajaa pisteyt-

tivät osa-alueet itsenäisesti. Lopulliset pisteet annettiin keskustelujen jälkeen yhdessä. Kirjoittajien pisteet on esitetty taulukossa 4.

Mittaamisen luotettavuus

Mittaamisen luotettavuus oli viiden artikkelin (Clucas ym., 2014; Sherr ym., 2014; Skar ym., 2014a; Skar ym., 2014b; Skar ym., 2015) osalta tasolla tyydyttävä ja yhden artikkelin (Brekke ym., 2023) osalta erittäin hyvä. Mittaamisen luotettavuuden osalta tyydyttävälle tutkimuksille tyypillistä oli, että niissä tarkasteltiin monia eri muuttujia eikä varsinaista päävastetta ja toissijaisia vasteita eritelty. Mittarien suuren määrän takia niiden kuvaus jäi pintapuoliseksi. Mittareiden yhteydessä mainittiin mahdollisesti lähdeviite, mutta yleensä ei suoraan tuotu esille, oliko mittari validoitu. Osa mittareista oli tutkijoiden muodostamia kyseistä tutkimusta varten. Cronbachin alfat useimmiten raportoitiin, ja niiden mukaan kaikissa käytetyissä mittareissa oli hyvä sisäinen konsistenssi. Epäselväksi kuitenkin jää, miksi ja millä perusteella esimerkiksi Sherrin ym. (2014) artikkelissa jätetään joitakin toisen mittauspisteen Cronbachin alfoja ilmoittamatta. Poikkeuksen edellisiin artikkeleihin tekee Brekken ym. (2023) tutkimus, jossa ensi- ja toissijaiset vasteet ilmoitettiin selkeästi ja niiden määrä oli kohtuullinen. Tässä artikkelissa tutkijat esittelevät suurimman osan käyttämistään mittareista korkean validiteetin omaavina. Kaikissa tutkimuksissa informantteina toimivat vain vanhemmat ja analyysit perustuivat heidän raportoihinsa subjektiivisiin arvioihin. Tähän liittyen mielenkiintoista pohdintaa käydään erityisesti Skarin ym. (2014a) artikkelissa: tutkijat pitävät todennäköisenä, että vankilassa olevilla isillä havaittu ohjelman aikana tapahtunut heikentynyt lapsen hallinta johtui isien käsitysten muuttumisesta realistisemmiksi (mts. 48). Ainoastaan Brekken ym. (2023) tutkimuksessa oli toteutettu sokkoutus: siinä sekä ICDP-ohjaajat että vanhemmat oli sokkoutettu ennen satunnaistamista. Satunnaistaminen toteutettiin tietokoneohjelman avulla.

TAULUKKO 4.

ICDP – Kannustavan vuorovaikutus -ohjelman arviointiin vaikuttavien pohjoismaisten vaikuttavuustutkimusten laadunarviointitaulukko

Tutkimus	Tutkimuksen arvioitavat osa-alueet					Keskiarvo
	Mittaamisen luotettavuus	Tilastoanalyysien luotettavuus	Harhattomuus	Toisto-tarkkuuden luotettavuus	Yleistettävyyden ja sovellettavuus	
Clucas ym., 2014	2	2	1	1	2	1,6
Sherr ym., 2014	2	2	2	1	3	2,0
Skar ym., 2014a	2	2	1	1	2	1,6
Skar ym., 2014b	2	2	1	1	2	1,6
Skar ym., 2015	2	2	2	1	3	2,0
Brekke ym., 2023	4	4	4	4	4	4,0

p = pistettä. 0 p = ei raportoitu tai tutkittu, 1 p = heikko, 2 p = tyydyttävä, 3 p = hyvä, 4 p = erittäin hyvä. Puolikkaat pisteet ovat myös mahdollisia.

Tilastoanalyysien luotettavuus

Viiden artikkelin (Clucas ym., 2014; Sherr ym., 2014; Skar ym., 2014a; Skar ym., 2014b; Skar ym., 2015) osalta tilastoanalyysien luotettavuus oli tyydyttävällä ja yhdessä artikkelissa erittäin hyvällä tasolla (Brekke ym., 2023). Tilastomenetelmät oli kuvattu niukasti, mutta riittävästi, ja ne oli valittu tarkoituksenmukaisesti aineistoon ja tutkimuskysymyksiin nähden. Voimalaskelmat oli raportoitu ainoastaan Brekken ym. (2023) tutkimuksessa, joskaan artikkelissa ei kerrota, mille vasteelle laskelma oli toteutettu. Brekken ym. (2023) tutkimuksessa oli toteutettu hoitoaieanalyysi (*intention-to-treat*) mutta myös per-protocol-analyysi niiden vanhempien osalta, jotka osallistuivat vähintään neljään ryhmätapaamiseen. Kyseisen tutkimuksen tulosten raportointi perustui hoitoaieanalyysiin. Clucasin ym. (2014) ja Skarin ym. (2014a; 2014b) artikkeleissa verrattiin toisiinsa ryhmiä, jotka molemmat osallistuivat ICDP-ryhmiin, ja tutkittiin vaikuttavuuden näkökulmasta lähinnä ryhmien sisällä tapahtuneita muutoksia. Näiden tutkimusten tarkoituksena oli tarkastella, hyötyvätkö esimerkiksi äidit ja isät, vankilassa ja siviilissä olevat isät tai urdunkielisiin ja norjankielisiin ryhmiin osallistuneet äidit yhtäläisesti ohjelmaan osallistumisesta. Sherrin ym. (2014) ja Skarin ym. (2015) artikkeleissa oli toteutettu koe-kontrolli-asetelmaan perustuvat kvasikokeelliset analyysit. Näissä tutkittavia ei ollut satunnaistettu vaan vertailuryhmäksi oli rekrytoitu koeryhmän kanssa mahdollisimman samankaltainen ryhmä vanhempia. Tilastollisia korjauksia, jotka liittyisivät tarkasteltujen vasteiden suureen määrään, ei raportoitu missään tutkimuksessa.

Harhattomuus

Harhattomuuden taso vaihteli artikkeleissa heikosta erittäin hyvään. Vain yksi tarkastelluista tutkimuksista (Brekke ym., 2023) oli satunnaistettu kontrolloitu vertailukoe. Yksi tutkimus ja siihen liittyvä seuranta tutkimus perustuivat kvasikokeelliseen asetelmaan, jossa vertailtiin interventioon osallistuneita ja osallistumattomia (Sherr ym., 2014; Skar ym., 2015). Lopuissa tutkimuksista vertailtiin jonkin tekijän – sukupuolen (Clucas ym., 2014), vankilassa olon

(Skar ym., 2014a) tai etnisen taustan (Skar ym., 2014b) – suhteen toisistaan eroavia ohjelmaan osallistuneita henkilöitä, eikä niissä ollut ohjelmaan osallistumatonta vertailuryhmää. Kaikissa tutkimuksissa osallistujat olivat valikoituneet mukaan oman kiinnostuksen ja halukkuutensa pohjalta ja puuttuvien havaintojen määrä joidenkin mittareiden osalta oli erittäin suurta; myös ohjelmaan osallistumisen keskeyttäneitä oli runsaasti.

Toistotarkkuuden luotettavuus

Brekken ym. (2023) tutkimusta lukuun ottamatta tutkimusten toistotarkkuus oli heikko. Artikkeleissa tarkasteltiin tyypillisesti useiden eri ohjaajien toteuttamiin ICDP-ryhmiin osallistuneita vanhempia. Niissä ei juurikaan kuvattu, millä tavoin ryhmät oli toteutettu. Myöskään toistotarkkuutta varmistamaan pyrkiviä menetelmiä ei yleensä kerrottu hyödynnetyn. Sherrin ym. (2014) tutkimuksessa osallistujat raportoivat, että heille oli tarjottu erilaisia määriä ryhmätapaamisia, mutta tällä tai osallistumiskertojen määrällä ei todettu olevan yhteyttä alku- ja loppumittausten välisiin muutoksiin pisteissä. Samassa tutkimuksessa viitataan ohjelman implementointia koskevaan esiselvitykseen, mutta epäselväksi jää, mitä muuta kuin tarjottujen tapaamiskertojen määrän selvittämistä tämä on tarkoittanut (mts. 14). Skarin ym. (2014a) tutkimuksessa vankilassa olevien isien ohjelmaan sisältyi eräitä heille räätälöityjä lisäosia, kun taas vertailuryhmän ohjelmaan näitä ei kuulunut. Skarin ym. (2014b, s. 109) artikkelissa viitataan puolestaan etnisille vähemmistöryhmille suunnattuihin ICDP-ryhmiin liittyviin lisätapaamisiin. Poikkeuksen toistotarkkuuden suhteen tekee Brekken ym. (2023) tutkimus. Tässä tutkimuksessa toistotarkkuutta vahvistettiin ennen ICDP-ryhmän toteuttamista ICDP-ohjaajille järjestetyllä päivityskoulutuksella. Lisäksi ohjaajat täyttivät jokaisen ryhmätapaamisen jälkeen lyhyen kyselyn, jonka vastausten pohjalta tutkijat arvioivat, oliko ohjelma toteutettu tarkoitetulla tavalla: kaikki ohjaajat raportoivat käyneensä lävitse kaikki kahdeksan vuorovaikutusteemaa yhdessä ohjelmaan osallistuneiden vanhempien kanssa.

Yleistettävyyden ja sovellettavuuden

ICDP-ohjelma on tarkoitettu yleiseksi vanhemmuutta tukeväksi ohjelmaksi, eikä sillä näin ollen ole täsmällistä kohderyhmää: ohjelma on suunnattu kaikille, jotka toimivat lasten, nuorten ja perheiden kanssa. Vain Brekken ym. (2023) tutkimuksessa on raportoitu yksityiskohtaiset kriteerit tutkimukseen osallistumiselle. Toisaalta se, että osassa tutkimuksista (Clucas ym., 2014; Skar ym., 2014a; Skar ym., 2014b) kohdistetaan huomiota tiettyihin erityisryhmiin, valottaa näihin liittyviä erityiskysymyksiä ohjelman osallistujina. Skar ym. (2014b, s. 115) toteavat tutkimuksensa osallistujajoukon molemmissa ryhmissä olevan mahdollisesti valikoitunut, mikä heikentää yleistämisen mahdollisuuksia. Monissa tutkimuksissa oli varsin paljon katoa, ja kaikki kyselyt palauttaneet saattoivat erota joidenkin tekijöiden suhteen muista osallistuneista. Viiden artikkelin (Clucas ym., 2014; Sherr ym., 2014; Skar ym., 2014a; Skar ym., 2014b; Skar ym., 2015) osalta analyysit kohdistuivat vastauksiin vain niiden osallistujien osalta, jotka olivat vastanneet kaikkiin kyselyihin, ennen ja jälkeen ICDP-ohjelman sekä mahdolliseen pidemmän aikavälin kyselyyn. Brekken ym. (2023) artikkelissa puuttuvat havainnot huomioitiin käyttämällä tilastollista menetelmää (*linear mixed method*), joka pystyy käsittelemään puuttuvia tietoja. Täten analyysissä olivat mukana kaikkien ryhmiin osallistuneiden vanhempien vastaukset.

Suomalaiset ja pohjoismaiset vaikuttavuustutkimukset ja niiden tulokset

Tutkimukset on kuvattu alla artikkeleittain. Kvasikokeellisilla aseteleilla ja satunnaistetulla vertailukoeasetelmalla tehtyjen tutkimusten (Sherr ym., 2014; Skar ym., 2015; Brekke ym., 2023) tulokset on esitetty kootusti liitteessä 2.

Kahden ICDP-ohjelmaan osallistuneen ryhmän vertailu

Clucas ym., 2014: Clucas ym. (2014) vertailivat artikkelissaan Norjassa ICDP-ohjelman kurseille osallistuneita äitejä ja isäiä ennen ja jälkeen ohjelman. Lisäksi he tarkastelivat äitien ja isien mittauksissa tapahtuneita muutoksia. Osallistujat rekrytoitiin päiväkotien ja lastenneuvoloiden kautta. Ohjelman kurssit sisälsivät kahdeksan ryhmätapaamista, mutta kaikki vanhemmat eivät osallistuneet jokaiselle kerralle. Vain ne vanhemmat (105 äitiä ja 36 isää), jotka täyttivät kyselyt ennen ja jälkeen osallistumisen, otettiin mukaan analyysiin. Isien ja äitien ryhmät erosivat toisistaan siten, että isät olivat suhteellisesti useammin kokoaikatyössä ja äidit puolestaan työskentelivät suhteellisesti useammin osa-aikaisesti tai kuuluivat muu-kategoriaan eli olivat useimmiten vanhempainvapaalla. Isät olivat keskimäärin äitejä vanhempia, heillä oli vähemmän perheenjäseniä kotona ja isät ilmoittivat tutkimukseen osallistuvaksi lapsiksi (ns. fokuslapsiksi) hieman vanhemman lapsen. Aineisto piti sisällään useita vanhemmuuteen ja vanhempien psykososiaaliseen tilanteeseen sekä lasten vahvuuksiin ja vaikeuksiin liittyviä tekijöitä. Useimmissa muuttujissa äitien ja isien välillä havaittiin tilastollisesti merkitseviä eroja ennen ja jälkeen kurssille osallistumisen, tosin osa eroista katosi vakiointien jälkeen. Pääosin äitien arvot olivat myönteisempiä kuin isien, mutta keskiarvoerot kaventuivat ohjelman myötä, joskin joidenkin muuttujien kohdalla erot säilyivät tai uusia eroja ilmeni. Esimerkiksi vanhemmuusstrategioiden, lapsen ohjaamisen (*child management*), lapsen kanssa vietettyjen

aktiviteettien ja elämänlaadun osalta erot kaventuivat ohjelman myötä, kun taas myönteisen kasvatuksen (*positive discipline*), yhteisesti vietetyn ajan, lapsen vahvuuksien ja vaikeuksien, masentuneisuuden, minäpystyvyyden (*self-efficacy*) ja yksinäisyyden osalta erot kasvoivat. Artikkelissa ei tarkasteltu ryhmien välisiä muutoksia ajassa vaan erikseen isillä ohjelman myötä tapahtuneita muutoksia ja erikseen äideillä ohjelman myötä tapahtuneita muutoksia. Niin isien kuin äitien kohdalla havaittiin ohjelman myötä tilastollisesti merkitsevää myönteistä muutosta liittyen vanhemmuusstrategioihin, sitoutuneisuuteen (*engagement with the child*), myönteiseen kasvatukseen, lapsen ohjaamiseen ja ahdistuneisuuteen. Vanhemmuusstrategioiden, lapsen sitoutuneisuuden ja vanhemman ahdistuneisuuden osalta muutos oli suurempaa isillä. Myönteisen kasvatuksen osalta muutos oli suurempaa äideillä. Kotitalouden kaoottisuus (*commotion in the household*) ja lasten erilaiset vaikeudet SDQ-mittarilla mitattuna vähenivät äitien arvioina tilastollisesti merkitsevästi siinä missä isien kohdalla muutokset eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. Isillä minäpystyvyys kasvoi ja vihan tunteet vähenivät, mutta äideillä tilastollisesti merkitseviä muutoksia ei näissä tapahtunut. Isillä koettu terveys heikkeni tilastollisesti merkitsevästi mutta äideillä parani hieman, tosin ei tilastollisesti merkitsevästi. Muissa tekijöissä ei havaittu muutoksia isillä eikä äideillä. Tarkemmissa analyyseissa havaittiin lapsen vaikeuksiin liittyen kolmitahoinen yhteys lapsen sukupuolen, vanhemman sukupuolen ja ajan välillä. Tuloksen mukaan äidit arvioivat sekä tyttöjen että poikien osalta tilastollisesti merkitsevästi vähäisempää vaikeuksien tasoa SDQ-mittarilla mitattuna, kun isät puolestaan arvioivat tyttöjen osalta lievää pistemäärien laskua ja poikien osalta nousua, joskaan tulokset eivät olleet tilastollisesti merkitseviä isien osalta.

Skar ym., 2014a: Skarin ym. (2014a) tutkimus vertaili vankilassa ja vankilan ulkopuolella väestöpohjaisessa otoksessa toteutettua ICDP-ohjelmaa. Tutkimukseen osallistui 63 vankilasta ja 66 siviilistä tullutta isää, jotka kaikki täyttivät alkumittauskyselyn. Analyysiin mukaan otettiin kuitenkin vain ne isät, jotka täyttivät sekä alkumittaus- että loppumittauskyselyn (vankilassa olevat isät = 25; siviilissä elävät isät = 36). Ryhmät erosivat alkumittaus-tilanteessa toisistaan siten, että väestöpohjaisessa ryhmässä oli suhteellisesti enemmän korkeakoulutettuja ja kokoaikatyötä tekeviä isäiä (huomioiden vankiryhmässä tilanne ennen tuomiota) ja useammalla oli kumppani. Jos isällä oli useampi kuin yksi lapsi, häntä pyydettiin keskittymään vastauksissaan siihen lapseen, jonka ikä oli lähimpänä neljää vuotta. Kyselyt sisälsivät kysymyksiä demografisiin tekijöihin, vanhemmuuteen, lapsen käyttäytymiseen ja isien psykososiaaliseen toimintakykyyn liittyen. Kyselyn lisäksi 20 vankilassa olevaa isää haastateltiin ICDP-ohjelman käytettävyyden arvioimiseksi ja kehittämiseksi. Haastatteluaineisto analysoitiin temaattisesti laadullisin menetelmin. Artikkelissa verrattiin ryhmiä ennen ohjelmaa, tarkasteltiin ohjelmaan osallistumisen myötä tapahtuneita muutoksia kummassakin ryhmässä erikseen sekä verrattiin ryhmien välisiä ohjelman myötä tapahtuneita muutoksia. Ennen ohjelmaan osallistumista vankilassa olevat isät arvioivat lapsensa prososiaalisen käyttäytymisen ja omat lapsen ohjaamiseen (*child management*) liittyvät taitonsa paremmiksi mutta mielihyvän tunteensa, elämänlaadun ja elämäntyytyväisyyden heikommiksi kuin

väestöpohjaisen ryhmän isät. Vankilassa olevat kokivat enemmän ahdistuneisuutta, surullisuutta ja masentuneisuutta alkumittauksilanteessa. Ohjelmaan osallistumisen myötä vankilassa olevien isien arviot omista lapsen ohjaamisen taidoistaan heikkenivät, kun puolestaan väestöpohjaisen ryhmän isien arvioissa taidot vahvistuivat. Vankilassa olevien isien elämänlaatu ja elämäntyytyväisyys heikkenivät ohjelmaan osallistumisen aikana. Väestöpohjaisen ryhmän isien emotionaalinen sitoutuneisuus lapseen lisääntyi (*emotional engagement with the child*), minäpystyvyys ja myönteinen kasvatusta vahvistuivat sekä ahdistuneisuuden tunne väheni. Molempien ryhmien isillä vanhemmuusstrategiat vahvistuivat, pelon tunteet lisääntyivät ja arviot omasta terveydestä heikkenivät. Verrattaessa ohjelmaan osallistumisen aikana tapahtuneita muutoksia ryhmien välillä tulokset osoittivat, että ryhmät erosivat lapsen ohjaamisen, myönteisen kasvatuksen, kielteisten tunteiden, ahdistuneisuuden, terveyden, elämänlaadun ja elämäntyytyväisyyden osalta. Haastatteluissa vankilassa olevat isät kuvailivat tullessaan tietoisemmiksi taidoistaan ja roolistaan isinä: he esimerkiksi saattoivat tiedostaa aiempien kasvatuskeinojensa olleen epätarkoituksenmukaisia, kuvata parempaa emotionaalista läsnäoloa lapsia tavatessaan sekä olevansa avoimempia viestiessään lastensa kanssa.

Skar ym., 2014b: Skarin ym. (2014b) tutkimus käsitteli äitien vanhemmuuden ja psykososiaalisen hyvinvoinnin muutoksia ennen ja jälkeen ICDP-ohjelman. Tutkimus toteutettiin Norjassa. Ennen ohjelman alkua norjankielisissä ICDP-ryhmissä kyselyn täytti 201 äitiä ja urdunkielisissä ryhmissä 69 äitiä. Aineiston analyysit kohdennettiin kuitenkin vain niihin äiteihin (norja = 105 ja urdu = 29), jotka täyttivät kyselyt sekä ennen että jälkeen ohjelmaan osallistumisen. Ryhmät erosivat alkumittauksilanteessa toisistaan koulutuksen tason, työllisyystilanteen ja sen osalta, oliko vastaaja syntynyt Norjassa. Jos äidillä oli useampi kuin yksi lapsi, häntä pyydettiin keskittymään vastauksiinsa siihen lapseen, jonka ikä oli lähimpänä neljää vuotta. Kyselyt sisälsivät kysymyksiä demografisiin tekijöihin, vanhemmuuteen, sosiaalisiin suhteisiin, emotionaalisiin tekijöihin ja lasten tilanteisiin liittyen. Kyselyn lisäksi 12:ta urdunkielisiin ryhmiin osallistunutta äitiä ja kahdeksaa norjankielisiin ryhmiin osallistunutta äitiä haastateltiin ICDP-ohjelman käytettävyyden arvioimiseksi ja kehittämiseksi. Haastatteluaineisto analysoitiin teemaattisesti laadullisin menetelmin. Artikkelissa ei tarkasteltu ryhmien välisiä muutoksia ajassa vaan urdunkielisten ja norjankielisten äitien eroja sekä ennen että intervention jälkeen. Lisäksi tutkittiin urdunkielisten ryhmässä tapahtuneita muutoksia ajassa ja norjankielisten vastaavia. Ennen ohjelmaan osallistumista urdunkielisiin ryhmiin osallistuneiden äitien havaittiin nojautuvan norjankielisiin ryhmiin osallistuneita äitejä tilastollisesti merkitsevästi yleisemmin lapsen ohjaamiseen etäältä (*distant child management*) (termi viittaa vanhemman kykyyn kasvattaa ja ohjata lasta tilanteissa, joissa he eivät ole fyysisesti läsnä). Lisäksi urdunkieliset äidit raportoivat viettävänsä enemmän aikaa lastensa kanssa arkipäivinä, olevansa onnellisempia kumppaninsa kanssa, tuntevansa vähemmän vihan tunteita mutta enemmän ahdistuneisuutta ja masentuneisuutta. Heillä oli vähemmän henkilöitä, joilta saada sosiaalista tukea. Nämä ryhmien väliset erot säilyivät myös ohjelmaan osallistumisen jälkeen. Alkumittauksilanteessa urdunkielisillä oli vahvempi itsetunto ja he kokivat enemmän

myönteisiä tunteita, mukaan lukien halun tutkia tai olla kiinnostunut asioista (*exploration*). Näitä ryhmien välisiä eroja ei esiintynyt enää ohjelman jälkeen. Ohjelman jälkeen norjankielisten ryhmä oli urdunkielisiä sitoutuneempi vuorovaikutteiseen keskusteluun lapsen kanssa (*strategic engagement*) ja lisäksi he arvioivat lapsellaan esiintyvän vähemmän vaikeuksia SDQ-mittarilla arvioituna. Nämä erot ovat osoitus norjankielisten äitien myönteisestä muutoksesta ohjelman aikana. Ohjelmaan osallistuminen aiheutti myös muita myönteisiä ryhmittäisiä muutoksia nimenomaan norjankielisiin ryhmiin osallistuneiden äitien ryhmässä: heidän vanhemmuusstrategiansa, myönteinen kasvatusta (*positive discipline*) ja sitoutuminen vuorovaikutteiseen keskusteluun lapsen kanssa vahvistuivat, ja he arvioivat kokevansa vähemmän ahdistuneisuutta sekä oireista aiheutuvaa haittaa (*impact score*) SDQ-mittarilla mitattuna. Lisäksi fasilitoiva lapsen ohjaaminen (*facilitating child management*) väheni viitaten parempaan lapsen ohjaamiseen. Eroja ei havaittu aktiviteettien määrässä, emotionaalisisessa sitoutuneisuudessa (*emotional engagement*), prososiaalisessa käyttäytymisessä eikä yksinäisyydessä ryhmien välillä kuten ei myöskään muutoksia ryhmittäin ennen ja jälkeen mittauksissa. Myös yhdysvaikutuksia tutkittiin. Urdunkielisillä äideillä onnellisuus kumppanin kanssa ja elämäntyytyväisyys vähenivät ohjelmaan osallistumisen myötä. Lisäksi urdunkieliset äidit arvioivat lastensa vaikeuksien lisääntyneen ja prososiaalisen käyttäytymisen vähentyneen, kun puolestaan norjankieliset äidit arvioivat lastensa vaikeuksien vähentyneen ja prososiaalisen käyttäytymisen lisääntyneen ohjelmaan osallistumisen myötä. Urdunkielisten äitien haastatteluista tunnistettiin neljä teemaa. Äidit korostivat ICDP-ohjelman myötä kyseenalaistaneensa kulttuurisia käytäntöjä ja tämän myötä lisääntynyttä myönteisempää vuorovaikutusta lapsen kanssa sekä vahvistuneita perhesuhteita ja elämänlaatua. Norjankielisiin ryhmiin osallistuneet äidit puolestaan kertoivat voimaantuneensa vanhemmuudessaan ja omaksuneensa myönteisempää elämänsämentettä, kun he saivat tukea vanhemmuuteensa ja tulivat tietoisemmiksi omasta vanhemmuudestaan ja vanhempi-lapsivuorovaikutuksesta ICDP-ohjelman myötä.

Kvasikokeelliset tutkimukset

Sherr ym., 2014: Sherrin ym. (2014) artikkelissa tutkittiin ei-satunnaisesti valitun, kvasikokeellisen asetelman avulla ICDP-ohjelman vaikutuksia vanhempiin. Koeryhmä oli väestöpohjainen otos vanhempia, ja heidät rekrytoitiin päiväkotien ja terveysasemien kautta. Vertailuryhmä muodostettiin vanhemmista, jotka rekrytoitiin päiväkodeista ja neuvoloista alueilta, joilla ICDP:tä ei toteutettu. Koeryhmästä ensimmäisen kyselyn palautti 269 henkilöä ja toisen kyselyn 141 henkilöä. Vertailuryhmässä vastaavat luvut olivat 157 ja 79. Analyysiin otettiin mukaan vain ne vanhemmat, jotka vastasivat molempiin kyselyihin. Ryhmät erosivat toisistaan alkumittauksilanteessa joidenkin taustatekijöiden osalta: vertailuryhmässä oli suhteellisesti enemmän korkeasti koulutettuja ja avioliitossa olevia tai kumppanin kanssa eläviä vanhempia. Kyselyt sisälsivät kysymyksiä liittyen demografisiin tekijöihin, vanhemmuuteen, vanhempien ja lapsen tilanteeseen sekä heidän väliseen suhteeseensa. Kyselyissä hyödynnettiin useita valmiita mittareita mutta myös joi-takin itse muodostettuja. ICDP-ohjelmaan osallistuneiden vanhemmuusstrategiat paranivat, kun vertailuryhmässä tulokset olivat

toisessa mittauksessa hieman ensimmäistä mittausta heikompi ($p = 0,029$). Koeryhmässä raportoitiin ohjelman jälkeen myös lapsen ohjaamisen (*child management*) paranemista ($p = 0,020$) sekä oireista aiheutuvaa vähäisempää haittaa (*impact score*) ($p = 0,018$) SDQ-mittarilla mitattuna. Vertailuryhmässä muutos oli vähäistä ja heikompaan suuntaan. Koeryhmässä ei tapahtunut muutosta vanhempien ja lapsen yhteisten aktiviteettien määrässä, mutta vertailuryhmässä aktiviteetit vähenivät ($p = 0,006$). Muissa mittareissa ei havaittu muutoksia. Tutkimuksessa tehtiin myös tarkasteluja eri alaryhmissä. ICDP-ohjelmaan osallistuneilla kotitalouden kaotisuus (*household commotion*) väheni tilastollisesti merkitsevästi vain korkeakoulutetuilla vanhemmilla. Tulosten mukaan ohjelmaan osallistuminen näytti johtavan suhteellisen korkeita masennuspisteitä saaneilla vanhemmilla suurempaan myönteiseen muutokseen lapsen ohjaamista koskevissa asenteissa ja kyvyssä kokea onnistuvansa ohjaamisessa. Lisäksi koeryhmään osallistuminen vaikutti myönteisemmin niiden vanhempien kohdalla, jotka olivat tyytymättömiä saamaansa sosiaaliseen tukeen: heidän osaltaan tapahtui myönteisiä muutoksia kotitalouden kaotisuudessa ja vanhemmuusstrategioissa.

Skar ym. 2015: Skarin ym. (2015) tutkimuksessa on kyse Sherrin ym. (2014) tutkimukseen liittyvästä seurantatutkimuksesta, eli aiemman tutkimuksen analyyseihin lisättiin tässä tutkimuksessa yksi mittauspiste. Tarkasteltavana olivat vain ne ICDP-ohjelmaan osallistuneet ja vertailuryhmään kuuluneet henkilöt, jotka vastasivat kyselyihin ennen ja jälkeen ohjelman sekä 6–12 kuukautta viimeisen ryhmätapaamisen jälkeen (koeryhmässä 79 ja vertailuryhmässä 62 vanhempaa). Ryhmät erosivat toisistaan alkumittaus-tilanteessa koulutuksen suhteen siten, että vertailuryhmään kuuluvilla vanhemmilla oli todennäköisemmin korkeakoulutus. Tämä ero otettiin huomioon analyyseissa. Jos vanhemmalla oli useampi kuin yksi lapsi, häntä pyydettiin keskittymään vastauksiinsa siihen lapseen, jonka ikä oli lähimpänä neljää vuotta. Kyselyt sisälsivät demografisia taustatekijöitä, vanhemmuuteen, vanhempien ja lapsen tilanteeseen ja heidän väliseen suhteeseensa sekä psykososiaaliseen toimintakykyyn liittyviä mittareita. Tässä artikkelissa hyödynnettiin suurelta osin Sherrin ym. (2014) tutkimuksessa käytettyjä mittareita, tosin joitain jätettiin pois ja uusia mittareita otettiin mukaan tarkasteluun. Tulosten mukaan ICDP-ryhmässä vanhemmuusstrategioissa tapahtui myönteistä muutosta ($p = 0,013$) ja vanhempien yksinäisyys väheni ($p = 0,002$) 6–12 kuukautta ohjelman päättymisen jälkeen vertailuryhmään verrattuna, jossa tapahtui päinvastainen muutos. ICDP-ryhmään kuuluvat vanhemmat raportoivat myös, että heidän lapsensa viettivät huomattavasti vähemmän aikaa television ja tietokonepeliin parissa yhdessä aikuisen kanssa ($p = 0,024$), ja vanhemmilla itsellään tapahtui myönteistä muutosta lapsen ohjaamiseen liittyen ($p = 0,001$) ohjelmaan osallistumisen myötä. Vertailuryhmässä kehitys kulki päinvastaiseen suuntaan. ICDP-ryhmän osalta myönteiset muutokset lapsen ohjaamiseen liittyen jatkuivat 6–12 kuukautta ohjelman päättymisen jälkeen, kun taas vertailuryhmässä muutos oli selkeästi päinvastainen.

Satunnaistetut vertailukokeet

Brekke ym., 2023: Artikkelissa tutkittiin satunnaistetun vertailukoasetelman avulla ICDP:n vaikuttavuutta. Alkumittaukseen osal-

listui 590 vanhempaa, minkä jälkeen toteutettiin satunnaistaminen eli vastaajat arvottiin koe- ja vertailuryhmiin. Toinen mittaus toteutettiin välittömästi intervention päättymisen jälkeen ja kolmas mittaus neljän kuukauden kuluttua tästä. Ryhmät eivät eronneet toisistaan tarkasteltujen taustamuuttujien osalta alkumittaus-tilanteessa. Tutkimuksessa käytettiin ensisijaisia ja toissijaisia vasteita. Ensisijaisiin vasteisiin kuuluivat vanhemmuuden minäpystyvyys, vanhemman reagointi lapsen tunteille tai emotionaalinen sensitiivisyys (*parents' reactions to child's emotions, myös emotional sensitivity*), joka jakautui kahteen alaskaalaan, tunteita ohjaavaan (*emotion-coaching behavior*) ja tunteita sivuuttavaan käyttäytymiseen (*emotion-dismissing behavior*), sekä myönteinen yhteys lapseen (*positive involvement with child*). Toissijaisiin vasteisiin kuuluivat vanhempien käsitykset suhteestaan lapseen, kasvatusristiriidat (*child-rearing conflicts*), lapsen psyykinen oireilu SDQ-mittarilla mitattuna sekä terveyteen liittyvä elämänlaatu. Ohjelmalla havaittiin olevan tilastollisesti merkitseviä myönteisiä vaikutuksia vanhempien minäpystyvyyteen ja emotionaaliseen sensitiivisyyteen – tunteita ohjaavan käyttäytymisen osalta (mitattu CTNES/CCNES-mittarin alaskaalalla) – sekä heti ICDP-ohjelmaan osallistumisen jälkeen ($p < 0,001$ ja $p < 0,05$) että seurannassa neljän kuukauden jälkeen ($p < 0,001$ ja $p < 0,05$). Vertailuryhmään verrattuna koeryhmä raportoitiin merkitsevästi suurempaa vähentymistä tunteita sivuuttavassa käyttäytymisessä (mitattu CTNES/CCNES-mittarin alaskaalalla) alkumittauksen ja kolmannen mittauksen välillä ($p < 0,05$). Toissijaisten vasteiden osalta havaittiin, että kasvatusristiriidat vähenivät koeryhmässä merkittävästi neljän kuukauden seurannassa ($p < 0,05$). Lisäksi vanhemman läheisydentunne lapseen vahvistui ($p < 0,05$), lapsen internalisoivat ongelmat vähenivät ($p < 0,05$) ja lapsen prososiaalinen käyttäytyminen lisääntyi ($p < 0,05$) välittömästi ohjelmaan osallistumisen jälkeen. Muutokset eivät olleet tilastollisesti merkitseviä enää neljän kuukauden seurannassa. Näin ollen ICDP:llä näyttää olevan rajalliset vaikutukset vanhempien raportoimiin lapsissa havaittaviin muutoksiin.

”Ohjelmalla havaittiin olevan myönteisiä vaikutuksia vanhempien minäpystyvyyteen ja emotionaaliseen sensitiivisyyteen sekä heti ICDP-ohjelmaan osallistumisen jälkeen että seurannassa neljän kuukauden jälkeen.”

Vaikuttavuuden arviointi muissa tietokannoissa

Kannustava vuorovaikutus -ohjelma on saanut norjalaisessa Ungsinn-tietokannassa arvion 3/5: vähäinen dokumentoitu näyttö (Reedtz & Lauritzen, 2017). Ohjelma on saanut Tanskan sosiaalishallituksen Vidensportalen-tietokannassa ohjelman kuvauksen, kohderyhmän kuvauksen ja implementoinnin osalta arvion B (asteikolla A–D, jossa A vahvin), vaikuttavuuden osalta C sekä kustannusten osalta D (Normann Hovgaard & Jacobsen, 2019).

TAULUKKO 5.

Kannustava vuorovaikutus -ohjelman implementointivalmiuden arviointitaulukko

Implementointivalmiuden osa-alue	Menetelmän kannalta olennainen		Toteutuuko implementointivalmius osa-alueen osalta?	
	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
1. Implementoinnin tuki	☒	☐	☒	☐
2. Pätevyysvaatimukset	☒	☐	☐	☒
3. Kouluttaminen	☒	☐	☒	☐
4. Sertifiointimenettelyt	☒	☐	☒	☐
5. Toistotarkkuuden varmentaminen	☒	☐	☐	☒
6. Ohjaus	☒	☐	☒	☐
7. Kohderyhmien tunnistaminen	☒	☐	☒	☐
8. Dokumentaatio ja ylläpidon välineet	☒	☐	☐	☒
9. Mukauttamisstrategiat	☒	☐	☒	☐
10. Implementointitutkimus julkaistu	☒	☐	☐	☒
Yhteensä	10		6	
Implementointivalmius	6/10			

Implementointivalmiuden arviointi

Ohjelman implementointivalmiuden arvioitiin toteutuvan kuudessa osa-alueessa kymmenestä ohjelman kannalta oleellisesta osa-alueesta. Useat osa-alueet toteutuvat osittain mutta eivät täysin. Arviointi on esitetty taulukossa 5.

Implementoinnin tuki: Suomessa ICDP Suomi ry:n tarjoamiin ohjelman koulutuksiin sisältyy verkkotapaaminen, jossa kerrotaan ohjelman implementoinnista ja tarjotaan koulutuksen tilanneelle organisaatiolle tukea implementoinnin suunnittelemiseen. Tukea on mahdollista saada myös koulutuksen aikana ja sen jälkeen. (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024.) Tukimahdollisuudesta ja siitä, millaista tuki konkreettisesti on, ei kuitenkaan tiedoteta esimerkiksi järjestön verkkosivuilla, joten tuen kuvauksen osalta implementoinnin tuki toteutuu osin puutteellisesti.

Pätevyysvaatimukset: Taso 1 -koulutukseen, jonka suorittaminen on edellytys ohjaajakoulutukseen osallistumiseen, voivat osallistua ”kaikki ne ammattilaiset, jotka tapaavat lapsia ja nuoria omassa työssään ja jotka haluavat vahvistaa vuorovaikutustaitojaan ja saada yhteisen arvo- ja tietopohjan omaan työyhteisöön” (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Erityisiä vaatimuksia liittyen esimerkiksi pohjakoulutukseen tai ammatillisen kokemuksen määrään ei siis ole muutoin kuin kouluttajien osalta, joilla tulee olla soveltuva korkeakoulututkinto (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 13.5.2024).

Kouluttaminen: ICDP Suomi ry myy ohjelman koulutuksia järjestöille, hyvinvointialueille ja kunnille. Suomessa ohjaajilla tulee olla Taso 2 -koulutus eli ohjaajakoulutus tai heidän täytyy parhaillaan suorittaa sitä. Kouluttajille tulee olla Taso 3 -koulutus eli kouluttajakoulutus, tai he ovat tässä koulutuksessa. (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024.) Tasojen 1 ja 2 koulutusten sisällöt ja tavoitteet on kuvattu järjestön verkkosivulla.

Sertifiointimenettelyt: Ohjelman ohjaajille ja kouluttajille on määriteltävä pätevyysvaatimukset (ks. edellä), ja koulutukset suorittaneista ylläpidetään rekistereitä (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Kouluttajakoulutukseen osallistuminen edellyttää ohjaajapätevyyttä sekä vähintään yhden ICDP-ryhmän loppuun saatettua ohjaamista. Kouluttajapätevyyden saa suoritettuaan kouluttajakoulutuksen sekä toteutettuaan sen aikana omassa organisaatiossaan vähintään yhden Taso 1 -koulutuksen ja yhden Taso 2 -koulutuksen. ICDP Suomi ry järjestää joka toinen vuosi kouluttajille kouluttajapäivät ja ohjaajille ohjaajapäivät. ICDP Suomi ry:ssä tilauskoulutuksia toteuttavilta kouluttajilta vaaditaan osallistumista kouluttajapäiviin. (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024.) Kouluttajasopimuksen uusimisen edellytyksenä joka viides vuosi on, että kouluttaja on toteuttanut viisivuotiskauden aikana vähintään yhden koulutuksen ja osallistunut vähintään yhteen valtakunnalliseen kouluttajapäivään (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 13.5.2024). Koulutetuille ei kuitenkaan ole varsinaisia sertifiointimenettelyjä, joissa heidän pitäisi esimerkiksi jollakin tavoin ilmentää osaamistaan.

Toistotarkkuuden varmentaminen: Tapaamisten suunnittelussa ohjaajilla on varsin paljon vapautta, mikä aiheuttaa haasteen toistotarkkuudelle. Hundeyden (2011/2017) kirja sisältää koonnin tärkeimmistä sensitiivisyyttä vahvistavista periaatteista (mts. 73) sekä lomakkeen sensitiivisyyden vahvistamisen menetelmistä (mts. 89), joita voidaan käyttää ohjelman toteutuksen arvioimiseen. Käytävissä on myös arviointilomakkeita ja lokikirjoja (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 13.5.2024). Epäselvää kuitenkin on, kuinka näitä käytännössä hyödynnetään. ICDP Suomi ry kerää tiedot muun muassa ryhmiin osallistuneiden henkilöiden ja ryhmien tapaamiskertojen määristä (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Järjestö ei kuitenkaan tätä tarkemmin säännöllisesti seuraakaan sitä, kuinka ryhmiä on toteutettu.

Ohjaus: Omissa organisaatioissaan ICDP:n soveltamisesta vastaavat ohjelman koulutukset käyneet henkilöt mahdollisiksi ja tarkoituksenmukaisiksi katsomillaan tavoilla kyseinen kulttuuri ja kohderyhmä huomioiden (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Ohjaajien saaman ohjauksen määrä ja laatu lienevät siis vahvasti riippuvaisia yksittäisistä henkilöistä, joskin syytä on huomioida myös organisaatioiden implementoimiseen ICDP Suomi ry:ltä saama tuki (ks. edellä). Ohjaajille ja kouluttajille joka toinen vuosi järjestettyjen koulutustilaisuuksien sekä ajankohtaisista asioista tiedottamisen lisäksi ei ohjaajille ilmeisesti juurikaan järjestetä ohjausta valtakunnallisesti. Kouluttajille ICDP Suomi ry tarjoaa tukea eri tavoin verkon välityksellä (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 13.5.2024).

Kohderyhmien tunnistaminen: Ohjelman kohderyhmä on laaja, ja ohjelman toteuttajat voivat soveltaa ohjelmaa uusille erityiskohderyhmille. Kohderyhmälle ei ole määritelty mukaanotto- ja poissulkukriteerejä. Tämä on toisaalta luontevaa, sillä ohjelmaa kuvataan yleisesti inhimillisen vuorovaikutuksen kehittämiseen sopivaksi.

Dokumentaatio ja ylläpidon välineet: Ryhmiin osallistuvat saavat arviointilomakkeen viimeisellä tapaamisella (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 1.4.2024). Arviointilomakkeiden ja lokikirjojen (ICDP Suomi ry, kirjallinen tiedonanto 13.5.2024) lisäksi esille ei ole tullut muita aineistoja, jotka voisivat auttaa ohjaajia seuraamaan yksittäisen osallistujan tilanteen kehittymistä.

Mukauttamisstrategiat: Ohjelmaa katsotaan voitavan soveltaa uusiin konteksteihin ja kohderyhmiin, kunhan sen keskeisiä periaatteita noudatetaan. Ohjelman mukauttamiselle ei ole kuitenkaan tietyvästi annettu varsinaisia ohjeita. Esimerkiksi tässä artikkelissa analysoiduissa tutkimuksissa on toisaalta tarkasteltu ICDP:n toteuttamista myös tietyissä erityistilanteissa – sukupuoleen, vankilassaoloon, kielelliseen taustaan ja maahanmuuttotaustaan liittyen – mikä osaltaan lisää ymmärrystä ohjelman soveltamisesta erilaisissa konteksteissa.

Implementointitutkimus: Suomessa tehtyjä implementointitutkimuksia ei ole. Muissa Pohjoismaissa on julkaistu ohjelman implementointitutkimuksia.

Suomalaiset implementointitutkimukset ja niiden tulokset

Kannustava vuorovaikutus -ohjelmasta ei ole julkaistu suomalaisia implementointitutkimuksia.

POHDINTA

Kokonaisarvio

Kannustava vuorovaikutus -ohjelmalla on kohtalaista dokumentoitua näyttöä (4/5) suomalaisessa kontekstissa. Ohjelman ohjaajille ei ole käsikirjaa, mutta heillä on käytettävissään erilaisia oppaita ja teoksia, joissa kuvataan tyydyttävästi kohderyhmä, toteutus ja vasteet. Ohjelman vaikutusmekanismit perustuvat yleisesti hyväksytyihin teorioihin. Vaikuttavuutta arvioitiin kuuden norjalaisen vaikuttavuustutkimuksen pohjalta. Brekken ja kollegojen (2023) tutkimus oli norjalainen satunnaistettu vertailukoe, jonka laatu arvioitiin erittäin hyväksi, muut tutkimukset olivat laadultaan tyydyttäviä. Tutkimuksissa ohjelmalla havaittiin olevan myönteisiä vaikutuksia osaan tarkastelluista vasteista. Ohjelmalla havaittiin olevan tilastollisesti merkitseviä myönteisiä vaikutuksia Brekken ja kollegojen (2023) artikkelissa luokiteltuihin päävasteisiin vanhempien minäpystyvyyteen ja emotionaaliseen sensitiivisyyteen – tunteita ohjaavan käyttäytymisen osalta – sekä heti ICDP-ohjelmaan osallistumisen jälkeen että seurannassa neljän kuukauden jälkeen. Universaalien ohjelman vaikutukset olivat kooltaan pieniä neljän kuukauden seurantamittauksessa ($d = 0,20-0,23$, $NNT^1 = 7,69-8,93$). Ohjelman implementointivalmius toteutui kuudessa osa-alueessa kymmenestä. Seuraavalle vahvan dokumentoidun näytön tasolle 5 pääseminen edellyttäisi, että ohjelmasta olisi tehty suomalaista implementointitutkimusta ja että ohjelmalla olisi laadunvarmennusjärjestelmä, joka ylläpitää menetelmän implementoinnin laatua. Lisäksi olisi toivottavaa, että ohjelmalla olisi ohjaajille yksityiskohtainen käsikirja tai opas, jossa esimerkiksi päävasteet ja toissijaiset vasteet on eritelty selkeästi.

Laadulliseen tarkasteluun sisällytetyt tutkimukset

Kannustava vuorovaikutus -ohjelman vaikuttavuuden arvioinnissa huomioitiin Pohjoismaissa toteutetut vaikuttavuustutkimukset. Näin menetelmäarviossa saatiin arvioitua mahdollisimman hyvin sitä, kuinka vaikuttava ohjelma on Suomen kontekstissa. Seuraavassa kuvataan sellaisia tutkimuksia, joita ei sisällytetty ohjelman vaikuttavuuden kokonaisarvioon mutta jotka valikoituivat mukaan menetelmän laadulliseen tarkasteluun.

¹ NNT-luku (Number-Needed-to-Treat) kertoo, kuinka monen tutkittavan täytyy saada menetelmää, jotta yksi tutkittava hyötyy siitä (Laupacis ym., 1988). NNT-luvun kautta tutkimustulosten käytännön merkittävyys on helpompi selittää tutkittaville ja klinikoille kuin esimerkiksi Cohenin d:n (Cuijpers, 2016, s. 74). NNT-luvut on laskettu tätä systemaattista katsausta varten Cuijpersin kirjassa (2016, s. 74) esitetyn taulukon mukaan perustuen Cohenin d -efektikokohin. Kaavat perustuvat Kraemerin ja Kupferin artikkeliin (2006).

Pohjoismaiset implementointitutkimukset

Kirjallisuushaussa löytyi kaksi pohjoismaista implementointitutkimusta: yksi ruotsalainen ja yksi norjalainen tutkimus. Ruotsalainen tutkimus (Westerlund ym., 2017) käsitteli ICDP-ohjelmanalkuvaiheen käyttöönottoa perusterveydenhuollossa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ohjelmaan osallistuvien toimijoiden näkemyksiä implementointiin vaikuttavista tekijöistä ja siitä, millaisia strategioita he käyttävät implementoinnissa. Tutkimuksessa käytettiin tapaustutkimusasetelmaa ja yhdistettiin laadullisia ja määrällisiä aineistonkeruumenetelmiä. Aineisto kerättiin kyselyiden ja puolistrukturoitujen haastatteluiden avulla 82 ammattilaiselta. Tulosten perusteella implementoinnin kannalta tärkeimpinä tekijöinä pidettiin muun muassa johdon tukea, työntekijöiden motivaatiota ohjelman käyttöön sekä selkeää implementointisuunnitelmaa. Haastatteluissa saadun tiedon mukaan näitä tekijöitä ei ollut vielä riittävästi huomioitu. Prosessiin liittyvien tekijöiden, kuten koulutuksen ja kokemusten jakamisen, koettiin jäävän vähälle. Tutkimus osoittaa, että ohjelman implementointia tulisi tukea systemaattisemmin sen varmistamiseksi, että ohjelmasta saadaan mahdollisimman suuri hyöty.

Norjalaisessa implementointitutkimuksessa (Steen-Johnsen & Skreland, 2023) tarkasteltiin pakolaisvanhemmille suunnatun ICDP-koulutuksen toteutusta. Aineisto kerättiin osana laajempaa hanketta, jossa tutkittiin pakolaislasten kokemuksia Norjan päiväkotijärjestelmästä. Tutkimus toteutettiin haastattelemalla ja havainnoimalla vanhempia ja ohjaajia kolmessa eri ICDP-ryhmässä kahdeksan tapaamisen ajan. Ryhmissä oli 10–12 vanhempaa ja kaksi ohjaajaa. Tutkijat osallistuivat myös ohjaajien koulutukseen. Tutkimuksen tulokset antavat viitteitä siitä, että ICDP-ohjelman tavoitteet voivat muodostaa episteemisen epäoikeudenmukaisuuden tilanteen, jossa vanhempien oma tieto ja kokemukset eivät tule huomioiduiksi. ICDP-koulutus saattaa vaientaa vanhempien näkemyksiä korostamalla universaaleja arvoja ja totuuksia. Ohjelman opetustapa saattaa myös yksinkertaistaa vanhemmuuden monimutkaista todellisuutta.

Heikkoudet ja vahvuudet

Kaikkien tarkasteltujen vaikuttavuustutkimusten mittaamisen ja tilastoanalyysien luotettavuuden sekä yleistettävyyden ja sovellettavuuden arvioitiin olevan vähintään tyydyttävällä tasolla. Harhatomuuden osalta osa tutkimuksista oli sen sijaan laadultaan heikkoja. Ainoastaan yksi tutkimuksista oli satunnaistettu kontrolloitu tutkimus (Brekke ym., 2023). Kaksi tutkimuksista oli kvasikokeellisia siten, että niissä verrattiin ohjelmaan osallistuneita ja osallistumattomia vanhempia (Sherr ym., 2014; Skar ym., 2015). Lopuissa tutkimuksista vertailtiin ohjelmaan osallistuneita henkilöitä, jotka erosivat toisistaan jonkin tietyn seikan suhteen (Clucas ym., 2014; Skar ym., 2014a; Skar ym., 2014b). Näissä tutkimuksissa ei siis ollut ohjelmaan osallistumaton vertailuryhmää, eikä näin ollen voida lainkaan tietää, missä määrin havaitut muutokset johtuivat juuri ohjelmaan osallistumisesta.

Mittaamisessa ongelmia aiheutti erityisesti se, että suurimmasa osassa tutkimuksista tarkasteltiin hyvin monia eri vasteita eikä päävasteita ja toissijaisia vasteita eritelty. Käytössä oli runsaasti erilaisia mittareita, joiden kuvaus jäi usein epätarkaksi. Informanteina toimivat ainoastaan vanhemmat. Tilastoanalyysien kuvaus

oli usein niukkaa, mutta sovelletut menetelmät olivat yleisesti ottaen tarkoituksenmukaisia. Tutkimuksissa puuttuvien havaintojen määrä oli joidenkin mittareiden kohdalla suurta, ja myös ohjelman keskeyttäneitä saattoi olla paljon. Tutkimustulosten yleistettävyyden ja sovellettavuuden arvioimista hankaloittaa se, että ohjelman kohderyhmä on hyvin laaja eikä tutkimuksissa useinkaan määritelly selkeitä osallistujien sisäänotto- tai poissulkukriteerejä.

”Suomessa ohjelman implementointia tukee ohjelman kotipesä, joka järjestää myös ohjelmaan liittyvää koulutusta.”

Eniten ongelmia oli toistotarkkuuden luotettavuudessa, jonka osalta tutkimukset arvioitiin laadultaan yhtä lukuun ottamatta heikoiksi. Tämä liittyi siihen, että raportoinnin pohjalta oli vaikeaa tietää, millä tavoin – kuinka samankaltaisesti tai eri lailla – tarkastelluissa ICDP-ryhmissä ohjelmaa oli käytännössä toteutettu. Ohjelma itsessään ei sisällä tarkkaa toteutustavan ohjeistusta, ja sitä voidaan soveltaa eri kohderyhmille sen keskeisiä lähtökohtia kunniottaen.

On tärkeää huomioida, että tarkastelluista vaikuttavuustutkimuksista uusin, Brekken ym. (2023) tutkimus, oli laadultaan muita selkeästi korkeatasoisempi ja siinä oli ylitetty useimmat aiempien tutkimusten ongelmat. Myös sen tilastoanalyysit olivat korkeatasoisempia.

Kannustavasta vuorovaikutus -ohjelmasta ei ole olemassa sellaista käsikirjaa, joka itsestään selvästi toimisi ohjelmaa koskevana ensisijaisena lähteenä ja tarjoaisi kokonaisvaltaisen ja yksityiskohdallisen käsityksen ohjelmasta. Toisaalta tähän ei edes pyritä, sillä yksi ohjelman lähtökohdista on joustavuus. Eri lähteissä esimerkiksi ohjelman tavoitteet ja teoreettinen tausta on kuvattu hieman eri tavoin, mikä saattaa hämmentää ohjelmaan tutustujaa.

Suomessa ohjelman implementointia tukee ohjelman kotipesä, joka järjestää myös ohjelmaan liittyvää koulutusta. Ohjelman ohjaajilla tulee olla ohjaajakoulutus, jonka tavoitteet ja sisällöt on määritelty suhteellisen tarkasti. Toisaalta ohjelman toteutuksen kannalta keskeisiä ovat eri organisaatioissa toimivat ohjelmaan koulutetut henkilöt, jotka edistävät asiaa kyseiseen kontekstiin sopivaksi katsomallaan tavalla.

Johtopäätökset ja jatkotutkimus

Kannustava vuorovaikutus -ohjelma vaikuttaa lupaavalta vanhemmuus- ja vuorovaikutustaitojen ja vanhempi-lapsisuhteen tukemiseen suomalaisessa kontekstissa, mutta siitä tarvitaan lisää tutkimusta. Vaikuttavuustutkimuksissa olennaista on vertailuryhmän mukanaolo sekä validoitujen mittareiden hyödyntäminen päävasteet ja toissijaiset vasteet eritellen. Tutkimuksissa olisi hyvä käyttää ohjelmaan osallistuvien vanhempien lisäksi muitakin informanteja. Ohjelman eri tavoitteita ajatellen ohjelman vaikuttavuutta tutkittaessa tulee huomiota kiinnittää lapsen ja aikuisen väliseen vuorovaikutukseen sekä lapseenkin liittyviin tekijöihin. Ohjelma on suunnattu kaikenikäisten lasten vanhemmille, joten tutkimusta tarvitaan eri-ikäisiin lapsiin liittyen, myös pitkäaikaisempaa seu-

rantaa toteuttaen. Ohjelman toteuttamiseen liittyvät eettiset ja epistemologiset kysymykset vaativat tarkastelua. Ohjelman lähtökohtainen joustavuus asettaa haasteita toistotarkkuudelle, jonka kontrolloimiseen täytyy kiinnittää huomiota; toisaalta joustavuutta

voidaan pitää myös ohjelman vahvuutena. Jatkossa ohjelmasta olisi tarpeellista tehdä vaikuttavuus- ja implementointitutkimusta myös Suomessa. ●

MARIA TAPOLA-HAAPALA
VTT, tutkija
Sosiaalialan osaamiskeskus
Verso
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

SIRPA KANNASOJA
YTT, yliopistonlehtori
Jyväskylän yliopisto

HEIDI BACKMAN
PsT, erityisasiantuntija
Itla

SIDONNAISUUDET:

Maria Tapola-Haapala on työskentely vuosina 2020–2023 yliopistotutkijana Suomen Akatemian rahoittamassa Merkitystä etsimässä -tutkimushankkeessa, joka nojautui teoreettisesti kulttuurihistorialliseen toiminnan teoriaan.

Heidi Backman työskentelee Kasvun tuen arvioinnin toimituksessa.

AVAINSANAT:

Vanhemmustaidot, vuorovaikutustaidot, Kannustava vuorovaikutus -ohjelma, International Child Development Programme, ICDP

LÄHTEET:

Armstrong, N. (2020). ICDP in a nutshell. Haettu 20.4.2024 osoitteesta <https://www.icdp.info/wp-content/uploads/2020/12/ICDP-in-a-nutshell.pdf>

Avezum, M. D. M. M., Altafim, E. R. P., & Linhares, M. B. M. (2023). Spanking and corporal punishment parenting practices and child development: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(5), 3094–3111. <https://doi.org/10.1177/15248380221124243>

Barlow, J., & Coren, E. (2018). The effectiveness of parenting programs: A review of Campbell Reviews. *Research on Social Work Practice*, 28(1), 99–102. <https://doi.org/10.1177/1049731517725184>

Brekke, I., Smith, O. R. F., Skjønberg, E. E., Holt, T., Helland, M. S., Aarø, L. E., Røysamb, E., Røsand, G.-M., Torgersen, L., Skar, A.-M. S., & Aase, H. (2023). Effectiveness of the International Child Development Programme: Results from a randomized controlled trial. *Child & Family Social Work*, 28(2), 417–431. <https://doi.org/10.1111/cfs.12973>

Clucas, C., Skar, A.-M. S., Sherr, L., & von Tetzchner, S. (2014). Mothers and fathers attending the International Child Development Programme in Norway. *The Family Journal*, 22(4), 409–418. <https://doi.org/10.1177/1066480714533640>

Cuijpers, P. (2016). *Meta-analyses in mental health research. A practical guide.* Vrije Universiteit Amsterdam.

Dadds, M. R., & Powell, M. B. (1991). The relationship of interparental conflict and global marital adjustment to aggression, anxiety, and immaturity in aggressive and nonclinic children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 19(5), 553–567. <https://doi.org/10.1007/BF00925820>

Davies K. S. (2011). Formulating the evidence based practice question: A review of the frameworks. *Evidence Based Library and Information Practice*, 6(2), 75–80. <https://doi.org/10.18438/B8WS5N>

LÄHTEET:

- Fabes, R. A., Poulin, R. E., Eisenberg, N., & Madden-Derdich, D. A. (2002). The Coping with Children's Negative Emotions Scale (CCNES): Psychometric properties and relations with children's emotional competence. *Marriage & Family Review*, 34(3-4), 285–310. https://doi.org/10.1300/J002v34n03_05
- Frick, P. J. (1991). *Alabama Parenting Questionnaire*. University of Alabama.
- Hundeide, K. (2017). Kannustava vuorovaikutus käytännössä: ICDP-ohjelman toteutus (M. Ruoppila-Martinsen, suom.). *International Child Development Programme (ICDP) / Kannustava Vuorovaikutus – Suomi ry*. (Alkuperäisteos julkaistu 2011).
- Hundeide, K. & Rye, H. (ei vuosilukua). The early history, development and basic values of ICDP. Haettu 20.4.2024 osoitteesta <https://www.icdp.info/wp-content/uploads/2020/12/Early-history.pdf>
- ICDP (2024a). Approach. Haettu 20.4.2024 osoitteesta <https://icdp.info/about/approach/>
- ICDP (2024b). Programme. Haettu 23.4.2024 osoitteesta <https://icdp.info/about/programme/>
- ICDP (2024c). About. Haettu 23.4.2024 osoitteesta <https://icdp.info/about/>
- ICDP (2024d). Snippets from Norway, Sweden and Denmark. Haettu 19.5.2024 osoitteesta <https://icdp.info/snippets-from-scandinavia/>
- ICDP Suomi ry (ei vuosilukua/a). Kannustava vuorovaikutus ICDP. Haettu 20.4.2024 osoitteesta <https://icdp.fi/fi/kannustavavuorovaikutusicdp/>
- ICDP Suomi ry (ei vuosilukua/b). Koulutus. Haettu 23.4.2024 osoitteesta <https://icdp.fi/fi/koulutus/>
- ICDP Sverige (2024). Programmets teoretiska förankring. Haettu 23.4.2024 osoitteesta <https://icdp.se/forskning-och-teori-2/>
- Kendall, S., & Bloomfield, L. (2005). Developing and validating a tool to measure parenting self-efficacy. *Journal of Advanced Nursing*, 51(2), 174–181. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2005.03479.x>
- Knerr, W., Gardner, F., & Cluver, L. (2013). Improving positive parenting skills and reducing harsh and abusive parenting in low- and middle-income countries: A systematic review. *Prevention Science*, 14, 352–363. <https://doi.org/10.1007/s11121-012-0314-1>
- Kraemer, H. C., & Kupfer, D. J. (2006). Size of treatment effects and their importance to clinical research and practice. *Biological Psychiatry*, 59(11), 990–996. <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2005.09.014>
- Landry, S. H., Smith, K. E., & Swank, P. R. (2003). The importance of parenting during early childhood for school-age development. *Developmental Neuropsychology*, 24(2–3), 559–591. <https://doi.org/10.1080/87565641.2003.9651911>
- Laupacis, A., Sackett, D. L., & Roberts, R. S. (1988). An assessment of clinically useful measures of the consequences of treatment. *The New England Journal of Medicine*, 318(26), 1728–1733. <https://doi.org/10.1056/NEJM198806303182605>
- Morgan Z., Brugha T., Fryers T., & Stewart-Brown, S. (2012). The effects of parent–child relationships on later life mental health status in two national birth cohorts. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 47(11), 1707–1715. <https://doi.org/10.1007/s00127-012-0481-1>
- Normann Hovgaard, E., & Jacobsen, A. L. (9.9.2019). ICDP: International Child Development Program. Videnportalen. Haettu osoitteesta 5.6.2023 <https://vidensportal.dk/boern-og-unge/omsorgssvigt/indsatser/icdp-2013-international-child-development-program#>
- Nowak, C., & Heinrichs, N. (2008). A comprehensive meta-analysis of Triple P-Positive Parenting Program using hierarchical linear modeling: Effectiveness and moderating variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 11(3), 114–144. <https://doi.org/10.1007/s10567-008-0033-0>
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., McGuinness, L. A., ... Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, (n71). <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
- Peters, M. D. J., Godfrey, C., McInerney, P., Munn, Z., Tricco, A. C., & Khalil, H. (2020). Scoping reviews. *Teoksessa E. Aromataris, & Z. Munn (toim.), JBI reviewer's manual*. JBI.
- Pianta, R. C. (1992). *Child-Parent Relationship Scale*.
- Pinquart, M. (2017). Associations of parenting dimensions and styles with externalizing problems of children and adolescents: An updated meta-analysis. *Developmental Psychology*, 53(5), 873–932. <https://doi.org/10.1037/dev0000295>
- Ravens-Sieberer, U., & Bullinger, M. (1998). Assessing health-related quality of life in chronically ill children with the German KINDL: First psychometric and content analytical results. *Quality of Life Research*, 7(5), 399–407. <https://doi.org/10.1023/a:1008853819715>
- Reedtz, C., & Lauritzen, C. (14.12.2017). Kunnskapsoppsummering og klassifisering av tiltaket ICDP (2.utg.). *Ungsinn*. Haettu 20.5.2024 osoitteesta https://ungsinn.no/post_tiltak_arkiv/icdp-2-utg/
- Richter, L. M. (2004). Poverty, underdevelopment, and infant mental health. *Infant Mental Health Journal*, 25(5), 440–452. <https://doi.org/10.1002/imhj.20018>

LÄHTEET:

- Rose, J., Roman, N., Mwaba, K., & Ismail, K. (2018). The relationship between parenting and internalizing behaviours of children: A systematic review. *Early Child Development and Care*, 188(10), 1468–1486. <https://doi.org/10.1080/03004430.2016.1269762>
- Ruiz-Hernández, J. A., Moral-Zafra, E., Llor-Esteban, B., & Jiménez-Barbero, J. A. (2019). Influence of parental styles and other psychosocial variables on the development of externalizing behaviors in adolescents: A systematic review. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 11(1), 9–21. <https://doi.org/10.5093/ejpalc2018a11>
- Sandler, I. N., Schoenfelder, E. N., Wolchik, S. A., & MacKinnon, D. P. (2011). Long-term impact of prevention programs to promote effective parenting: Lasting effects but uncertain processes. *Annual Review of Psychology*, 62, 299–329. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.121208.131619>
- Sherr, L., Skar, A.-M. S., Clucas, C., von Tetzchner, S., & Hundeide, K. (2011). Evaluation of the Parental guidance programme based on the International Child Development Programme: Report to the Ministry of Children, Equality, and Social Inclusion. Haettu 23.4.2024 osoitteesta <https://icdp.se/app/uploads/2015/09/Evaluation-of-the-parental-guidance.pdf>
- Sherr, L., Skar, A.-M. S., Clucas, C., von Tetzchner, S., & Hundeide, K. (2014). Evaluation of the International Child Development Programme (ICDP) as a community-wide parenting programme. *European Journal of Developmental Psychology*, 11(1), 1–17. <https://doi.org/10.1080/17405629.2013.793597>
- Skar, A.-M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C., & Sherr, L. (2014a). Paradoxical correlates of a facilitative parenting programme in prison—counter-productive intervention or first signs of responsible parenthood? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 15(1), 35–54. <https://doi.org/10.1080/14043858.2014.898981>
- Skar, A.-M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C., & Sherr, L. (2014b). The impact of a parenting guidance programme for mothers with an ethnic minority background. *Nordic Journal of Migration Research*, 4(3), 108–117. <http://dx.doi.org/10.2478/njmr-2014-0020>
- Skar, A.-M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C., & Sherr, L. (2015). The long-term effectiveness of the International Child Development Programme (ICDP) implemented as a community-wide parenting programme. *European Journal of Developmental Psychology*, 12(1), 54–68. <https://doi.org/10.1080/17405629.2014.950219>
- Sroufe L. A. (2005). Attachment and development: A prospective, longitudinal study from birth to adulthood. *Attachment & Human Development*, 7(4), 349–367. <https://doi.org/10.1080/14616730500365928>
- Steen-Johnsen, T., & Skreland, L. L. (2023). Epistemic injustice in a parenting support programme for refugees in Norway. *Families, Relationships and Societies*, 12(4), 448–463. <https://doi.org/10.1332/204674321X16687031331255>
- Westerlund, A., Garvare, R., Nyström, M. E., Eurenus, E., Lindkvist, M., & Ivarsson, A. (2017). Managing the initiation and early implementation of health promotion interventions: A study of a parental support programme in primary care. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 31(1), 128–138. <https://doi.org/10.1111/scs.12329>
- Wiggers, M., & Paas, F. (2022). Harsh physical discipline and externalizing behaviors in children: A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(21). <https://doi.org/10.3390/ijerph192114385>

Liite 1. Hakukriteerit tietokannoittain.

MEDLINE & PsycInfo (Ovid)		
Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
P = 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat	((parenting or parent* or caregiver* or "parent-child relation*" or "parent child relation*" or mother* or father* or parent-child* or carer* or caregiver* or guardian* or mother-child* or father-child*))	1 287 416
C = International Child Development Programme (Kannustava vuorovaikutus -ohjelma)	(icdp or "international child development program*")	87
P AND C	((parenting or parent* or caregiver* or "parent-child relation*" or "parent child relation*" or mother* or father* or parent-child* or carer* or caregiver* or guardian* or mother-child* or father-child*) and (icdp or "international child development program*"))	22
CINAHL & Eric (EBSCO)		
Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
P = 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat	((parenting OR parent* OR caregiver* OR "parent-child relation*" OR "parent child relation*" OR mother* OR father* OR parent-child* OR carer* OR caregiver* OR guardian* OR mother-child* OR father-child*))	393 175
C = International Child Development Programme (Kannustava vuorovaikutus -ohjelma)	(icdp OR "international child development program*")	12
P AND C	S1 AND S2	10
Eric (ProQuest)		
Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
P = 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat	((parenting OR parent* OR caregiver* OR "parent-child relation*" OR "parent child relation*" OR mother* OR father* OR parent-child* OR carer* OR caregiver* OR guardian* OR mother-child* OR father-child*))	173 780
C = International Child Development Programme (Kannustava vuorovaikutus -ohjelma)	(icdp OR "international child development program*")	7
P AND C	S1 AND S2	3
Web of Science		
Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
P = 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat	((parenting OR parent* OR caregiver* OR "parent-child relation*" OR "parent child relation*" OR mother* OR father* OR parent-child* OR carer* OR caregiver* OR guardian* OR mother-child* OR father-child*))	1 210 903
C = International Child Development Programme (Kannustava vuorovaikutus -ohjelma)	(icdp OR "international child development program*")	1089
P AND C	((parenting or parent* or caregiver* or "parent-child relation*" or "parent child relation*" or mother* or father* or parent-child* or carer* or caregiver* or guardian* or mother-child* or father-child*) and (icdp or "international child development program*"))	24

Scopus

Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
P = 0–18-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat	ALL (parenting OR parent* OR caregiver* OR "parent-child relation*" OR "parent child relation*" OR mother* OR father* OR parent-child* OR carer* OR caregiver* OR guardian* OR mother-child* OR father-child*)	4 593 148
C = International Child Development Programme (Kannustava vuorovaikutus -ohjelma)	ALL (icdp OR "international child development program*")	3,428
P AND C (ALL)	(ALL (parenting OR parent* OR caregiver* OR "parent-child relation*" OR "parent child relation*" OR mother* OR father* OR parent-child* OR carer* OR caregiver* OR guardian* OR mother-child* OR father-child*)) AND (ALL ((icdp OR "international child development program*")))	324
C (TITLE-ABS-KEY)	TITLE-ABS-KEY (icdp OR "international child development program*")	661
P AND C	(TITLE-ABS-KEY (icdp OR "international child development program*")) AND (ALL (parenting OR parent* OR caregiver* OR "parent-child relation*" OR "parent child relation*" OR mother* OR father* OR parent-child* OR carer* OR caregiver* OR guardian* OR mother-child* OR father-child*))	57

Liite 2. ICDP – Kannustava vuorovaikutus -ohjelman kokonaisarvioon vaikuttavien suomalaisten ja pohjoismaisten kvasikokeellisella asetelmalla tai satunnaistetulla vertailukoeasetelmalla tehty vaikuttavuustutkimusten tulostaulukko

Vaste (Mittari)	Vertailuajankohdat	Koeryhmän koko (n)	Vertailuryhmän koko (n)	Ryhmien välinen efektkoko		
				Suure ja koko (kokoluokka)	Luottamusväli (luottamus-taso)	p-arvo (merkitsevyys-taso)
Sherr ym., 2014						
Vanhempien vasteet				η^2_p		
Aktiviteetit lapsen kanssa	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	51	43	0,08	Ei raportoitu	0,006
Myönteinen kasvat	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	91	62	0,02	Ei raportoitu	0,063
Kotitalouden kaoottisuus	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	99	69	0,01	Ei raportoitu	0,370
Vanhemmuusstrategiat	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	117	72	0,03	Ei raportoitu	0,029
Lapsen ohjaaminen	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	70	37	0,05	Ei raportoitu	0,020
Sitoutuneisuus lapseen	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	111	67	0,01	Ei raportoitu	0,214
Emotionaalinen sitoutuneisuus	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	111	67	Ei raportoitu	Ei raportoitu	Ei raportoitu
Strateginen sitoutuneisuus	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	121	71	Ei raportoitu	Ei raportoitu	Ei raportoitu
Onnellisuus kumppanin kanssa	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	104	73	0,01	Ei raportoitu	0,141
Lapsen vasteet				η^2_p		
Lapsen vahvuudet ja vaikeudet (SDQ)						
Vaikeudet	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	119	65	Ei raportoitu	Ei raportoitu	Ei raportoitu
Prosoiaalinen käyttäytyminen	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	122	67	Ei raportoitu	Ei raportoitu	Ei raportoitu
Oireiden vaikuttavuus	Perustasomittaus vs jälkeemittaus	117	76	0,03	Ei raportoitu	0,018
Skar ym., 2015						
Vanhemmuus				η^2_p		
Vanhemmuusstrategiat	Jälkeemittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	62	57	0,053	Ei raportoitu	0,013
Aktiviteetit lapsen kanssa	Jälkeemittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	23	31	0,039	Ei raportoitu	0,166
Lapsen ruutu aika aikuisen kanssa	Jälkeemittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	22	30	0,130	Ei raportoitu	0,024
Lapsen ohjaaminen	Jälkeemittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	45	37	0,144	Ei raportoitu	0,001
Myönteinen kasvat	Jälkeemittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	42	47	0,016	Ei raportoitu	0,244

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla

Vaste (Mittari)	Vertailuajankohdat	Koeryhmän koko (n)	Vertailuryhmän koko (n)	Ryhmien välinen efektikoko		
				Suure ja koko (kokoluokka)	Luottamusväli (luottamustaso)	p-arvo (merkitsevyystaso)
Skar ym., 2015						
Lapsen käyttäytyminen				η^2_p		
Lapsen vahvuudet ja vaikeudet (SDQ)						
Vaikeudet	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	60	50	0,028	Ei raportoitu	0,084
Prosoosiaalinen käyttäytyminen	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	61	53	0,000	Ei raportoitu	0,906
Oireiden vaikuttavuus	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	58	57	0,001	Ei raportoitu	0,724
Psykososiaalinen toimintakyky						
Kotitalouden kaoottisuus	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	50	53	0,015	Ei raportoitu	0,225
Onnellisuus kumppanin kanssa	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	57	56	0,013	Ei raportoitu	0,239
Yksinäisyys	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	67	62	0,080	Ei raportoitu	0,002
Terveys	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	67	62	0,000	Ei raportoitu	0,853
Elämänlaatu	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	63	59	0,000	Ei raportoitu	0,972
Elämäntyytyväisyys	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	66	58	0,008	Ei raportoitu	0,331
Itsetunto	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	51	51	0,002	Ei raportoitu	0,630
Minäpystyvyys	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	65	59	0,025	Ei raportoitu	0,080
Ahdistuneisuus	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	67	59	0,016	Ei raportoitu	0,167
Masentuneisuus	Jälkeen-mittaus vs seurantamittaus 6–12 kk	67	60	0,010	Ei raportoitu	0,276

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla

Vaste (Mittari)	Vertailuajankohdat	Koeryhmän koko (n)	Vertailuryhmän koko (n)	Ryhmien välinen efektikoko		
				Suure ja koko (kokoluokka)	Luottamusväli (luottamustaso)	p-arvo (merkitsevyystaso)
Brekke ym., 2023						
Ensisijaiset vasteet				<i>d</i>		
Vanhemmuuden minäpystyvyys (TOPSE)	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	226	240	0,25	Ei raportoitu	<0,001
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	210	232	0,23	Ei raportoitu	<0,001
Emotionaalinen sensitiivisyys (CTNES, CCNES)						
Tunteita sivuuttava käyttäytyminen	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	220	230	-0,09	Ei raportoitu	0,106
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	204	222	-0,14	Ei raportoitu	<0,05
Tunteita ohjaava käyttäytyminen	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	219	227	0,14	Ei raportoitu	<0,05
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	205	218	0,20	Ei raportoitu	<0,05
Myönteinen yhteys lapseen (APQ)	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	222	230	0,06	Ei raportoitu	0,426
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	206	222	0,13	Ei raportoitu	0,070
Toissijaiset vasteet				<i>d</i>		
Kasvatusristiriidat (PPC)	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	201	213	-0,04	Ei raportoitu	0,55
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	189	206	-0,16	Ei raportoitu	<0,05
Vanhempien suhde lapsen kanssa (CPRS)						
Läheisyys	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	223	231	0,16	Ei raportoitu	<0,05
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	206	225	0,12	Ei raportoitu	0,07
Konfliktit	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	223	229	-0,12	Ei raportoitu	0,06
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	205	222	-0,10	Ei raportoitu	0,16

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla

Vaste (Mittari)	Vertailuajankohdat	Koeryhmän koko (n)	Vertailuryhmän koko (n)	Ryhmien välinen efektikoko		
				Suure ja koko (kokoluokka)	Luottamusväli (luottamustaso)	p-arvo (merkitsevyystaso)
Brekke ym., 2023						
Toissijaiset vasteet				<i>d</i>		
Lapsen vahvuudet ja vaikeudet (SDQ)						
Internalisoivat oireet	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	220	221	-0,16	Ei raportoitu	<0,05
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	204	218	-0,00	Ei raportoitu	0,31
Eksternalisoivat oireet	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	220	220	-0,12	Ei raportoitu	0,07
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	203	216	-0,06	Ei raportoitu	0,37
Prosoiaalinen käyttäytyminen	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	220	221	0,17	Ei raportoitu	<0,05
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	203	216	0,11	Ei raportoitu	0,13
Terveysteen liittyvä elämänlaatu (KINDL)	Perustasomittaus vs jälkeen-mittaus	219	225	0,06	Ei raportoitu	0,32
	Perustasomittaus vs 4 kk:n seurantamittaus	203	219	0,09	Ei raportoitu	0,16

Efektikoot: η^2_p : osittainen etan neliö, *d*: Cohenin *d*

Mittarit ja tiedonkeruutavat:

APQ: the Alabama Parenting Questionnaire (Frick, 1991)

CCNES: the Coping with Children's Negative Emotions Scale (Fabes ym., 2002)

CPRS: Child-Parent Relationship Scale (Pianta, 1992)

CTNES: the Coping with Toddlers'/Children's Negative Emotions Scale

KINDL-R: Revidierter KINDer Lebensqualitätsfragebogen (Ravens-Sieberer & Bullinger, 1998)

PPC: the Parent Problem Checklist (Dadds & Powell, 1991)

TOPSE: Tool to Measure Parenting Self-Efficacy (Kendall & Bloomfield, 2005)

Liite 3. ICDP – Kannustava vuorovaikutus -ohjelman kokonaisarvioon vaikuttavat tutkimukset ja laadulliseen tarkasteluun sisällytettävät tutkimukset

Tutkimustyyppi	Tutkimusten määrä (kpl)		
	Suomalainen aineisto	Pohjoismainen aineisto ^a	Korkean tulotason maan aineisto ^b
Vaikuttavuustutkimukset	0 ⁽ⁱ⁾	6 ⁽ⁱ⁾	0 ⁽ⁱⁱ⁾
Implementointitutkimukset	0 ⁽ⁱ⁾	2 ⁽ⁱⁱ⁾	(iii)
Muut kuin vaikuttavuus- ja implementointitutkimukset ^c	0 ⁽ⁱⁱ⁾	(iii)	(iii)

⁽ⁱ⁾ Menetelmän kokonaisarvioon vaikuttavat tutkimukset

⁽ⁱⁱ⁾ Laadulliseen tarkasteluun sisällytettävät tutkimukset, jotka eivät vaikuta menetelmän kokonaisarvioon

⁽ⁱⁱⁱ⁾ Tutkimukset, jotka eivät vaikuta menetelmän kokonaisarvioon ja eivät sisälly laadulliseen tarkasteluun. Määrää ei ilmoitettu.

^a Pohjoismaisilla aineistoilla tehdyt tutkimukset ilman suomalaisilla aineistoilla tehtyjä tutkimuksia

^b Korkean tulotason maiden aineistoilla tehdyt tutkimukset ilman suomalaisia ja pohjoismaisia aineistoja

^c Esimerkiksi tyytyväisyys- ja kustannustutkimukset

MENETELMÄN KOKONAISARVIOON VAIKUTTAVAT TUTKIMUKSET

Suomalaiset vaikuttavuustutkimukset

Ei tutkimusta

Pohjoismaiset vaikuttavuustutkimukset

Brekke, I., Smith, O. R. F., Skjøsberg, E. E., Holt, T., Helland, M. S., Aarø, L. E., Røysamb, E., Røsand, G.-M., Torgersen, L., Skar, A.-M. S., & Aase, H. (2023). Effectiveness of the International Child Development Programme: Results from a randomized controlled trial. *Child & Family Social Work, 28*(2), 417–431. <https://doi.org/10.1111/cfs.12973>

Clucas, C., Skar, A.-M. S., Sherr, L., & von Tetzchner, S. (2014). Mothers and fathers attending the International Child Development Programme in Norway. *The Family Journal, 22*(4), 409–418. <https://doi.org/10.1177/1066480714533640>

Sherr, L., Skar, A.-M. S., Clucas, C., von Tetzchner, S., & Hundeide, K. (2014). Evaluation of the International Child Development Programme (ICDP) as a community-wide parenting programme. *European Journal of Developmental Psychology, 11*(1), 1–17. <https://doi.org/10.1080/17405629.2013.793597>

Skar, A.-M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C., & Sherr, L. (2014a). Paradoxical correlates of a facilitative parenting programme in prison—counter-productive intervention or first signs of responsible parenthood? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention, 15*(1), 35–54. <https://doi.org/10.1080/14043858.2014.898981>

Skar, A.-M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C., & Sherr, L. (2014b). The impact of a parenting guidance programme for mothers with an ethnic minority background. *Nordic Journal of Migration Research, 4*(3), 108–117. <http://dx.doi.org/10.2478/njmr-2014-0020>

Skar, A.-M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C., & Sherr, L. (2015). The long-term effectiveness of the International Child Development Programme (ICDP) implemented as a community-wide parenting programme. *European Journal of Developmental Psychology, 12*(1), 54–68. <https://doi.org/10.1080/2F17405629.2014.950219>

Suomalaiset implementointitutkimukset

Ei tutkimusta

LAADULLISEEN TARKASTELUUN SISÄLLYTETTÄVÄT TUTKIMUKSET

Muut kuin pohjoismaiset, korkean tulotason maiden vaikuttavuustutkimukset

Ei tutkimusta

Muut kuin suomalaiset, pohjoismaiset implementointitutkimukset

Steen-Johnsen, T., & Skreland, L. L. (2023). Epistemic injustice in a parenting support programme for refugees in Norway. *Families, Relationships and Societies, 12*(4), 448–463. <https://doi.org/10.1332/204674321X16687031331255>

Westerlund, A., Garvare, R., Nyström, M. E., Eurenus, E., Lindkvist, M., & Ivarsson, A. (2017). Managing the initiation and early implementation of health promotion interventions: A study of a parental support programme in primary care. *Scandinavian Journal of Caring Sciences, 31*(1), 128–138. <https://doi.org/10.1111/scs.12329>

Suomalaiset muut kuin vaikuttavuus- ja implementointitutkimukset

Ei tutkimusta